

Ob 9. dopoldne se začne cerkvene pogrebne svečanosti. Govoril bo ljubljanski škof dr. Rožman, žalno mašo pa bo opravil mariborski škof dr. Tmazič. Po verskih svečanostih se bo razvil pogrebni sprevod na pokopališče pri Sv. Križu. Vsa potrebna navodila za udeležence bo udeležbeni odbor objavil. Že sedaj pa prosimo vse organizacije in zlasti godbe, ki mislijo sodelovati pri pogrebu, naj v teku današnjega dopoldneva prijavijo svojo udeležbo v županišču tistištvu pismeno, telefonično ali brzojavno.

Dr. Maček bo zastopal vlado na pogrebu

Beograd, 15. dec. p. Pri pogrebu pokojnega dr. Antona Korošca v Ljubljani bo zastopal vlado njen podpredsednik doktor Vladko Maček, JRZ pa beograjski župan Jevrem Tomić kot zastopnik predsednika vlade, ki je bolan.

Žalna seja ljubljanskega mestnega sveta

Ljubljana, 15. decembra. Za danes opoldne je župan dr. Adlešič sklical ljubljanski mestni svet k žalni seji za pokojnik dr. Antonom Korošcem. Mestni svetniki so se zbrali polnoštevilno v dvorani, ki je bila okrašena s pokojniškovo sliko, ovito v črni flor, pod njo pa je visel levorjaven venec z belo-zelenim trakom. Prižgane so bile vse luči, prav tako zavite v črni flor. Mestni svetniki so stoje poslušali nagovor župana, ki je naglašal v svojem spominskem govoru, da je bil ljubljanski mestni svet dvakrat zbran okrog dr. Antona Korošca v tej dvorani. Na evetno soboto, 23. marca 1918, je složna Ljubljana izpregla dr. Korošcu konje in ga pripeljala v mestno hišo kot triumfatorja. Lani 20. februarja pa je prišel drugič v to dvorano, da sprejme iskušnje častnega meščanstva ljubljanskega. Ob tej priliki je dr. Korošec poudaril, da ljubi Ljubljano in da jo bo ljubil do konca življenja. K zaključku je župan pozval mestne svetnike naj dostojno počastijo pokojnika, ko bodo njegovi pozemski ostanke pripeljali v Ljubljano. Z vzklikom »Slava«, ki so se mu vsi pridružili, je končal župan svoj govor in obenem tudi sejo.

Uro prej je bila v Beli dvorani Uniona žalna seja mestne organizacije JRZ, kjer je prav tako imel spominski govor dr. Juro Adlešič.

Četrtniška vozšina za udeležence pogreba

Udeležencem na pogrebu dr. Korošca je za odločeno prometnega ministra G. D. št. 50262/40 v območju ljubljanske direkcije državnih železnice odobren 75% popust na normalne cene do Ljubljane in nazaj. Udeleženci kupijo na vstopni postaji polovično

voznico karto, ki velja tudi za vožnjo nazaj in ki jo je zigosati na postaji z datumskim žigom. Pri nakupu vozovnice niso potrebne nobene druge formalnosti ali kakšne posebne izkaznice. Udeleženci naj samo izjavljajo, da potujejo na pogreb v Ljubljano in naj zahtevajo, da se jim polovična vozovnica žigosa z datumskim žigom.

Kupljeno vozovnico naj udeleženci dobro shranijo in naj je v Ljubljani na kolodvoru ne oddajo, ker velja tudi za povratek.

Popust velja za vožnjo v Ljubljano v dneih 16. in 17. t. m., za povratek pa v dneih 17. in 18. t. m. Popust je dovoljen v vseh razredih in vlakih razen ekspresnih. Udeleženci se opozarjajo še na to, da se morajo vrniti po isti progi, po kateri so se pripeljali v Ljubljano, in da prekinitev vožnje ni dovoljena.

V torek uradi ne poslušajo

Ban. uprava objavlja: Zaradi pogreba preda. senata in ministra za prosveto dr. Korošca je g. ban odredil, da v torek 17. t. m. državni uradi obe uprave kakor tudi vsi samoupravni uradi ne uradujejo.

Gasilci na pogrebu

Gasilska zajednica za dravsko banovino poziva člane gasilskih čet, da se udeležijo pogreba dr. Korošca v torek 17. t. m. Zbirališče je ob 9.30 pred Mestnim domom na Krekovem trgu. Udeleženci naj pridejo v svečanih krojih s praporom. Dovoljena je četrtniška vozšina.

Sožalja

Ob smrti dr. Korošca so prejeli predsednik vlade, ljubljanski ban ter glavni in banovinski odbor JRZ veliko število sožalnih brzojav iz vseh krajev Jugoslavije in inozemstva. Predsedniku vlade so med drugimi poslali izraze sožalja bolgarski zunanji minister Popov, madžarski zunanji minister Csaky, rektor ljubljanske univerze, minister dr. Budisavljević, zagrebški nadškof dr. Stepinac, predsedstvo Jugoslovskega učiteljskega združenja, nemški poslanik von Heeren, hrvatski ban dr. Šubišić, itd.

Banu dr. Natlačenu so poslali izraze sožalja poleg drugih ban dr. Šubišić, predsednik Narodne skupščine Stevan Čirić, Jugoslovskega učiteljskega združenja, Udrženje učiteljev meščanskih šol, vsi ministri, francoski konzul Remmerand ter številne ustanove in organizacije iz Slovenije, poleg velikoga števila zasebnikov.

Žalno sejo za pokojnim ministrom prosvete g. dr. Antonom Korošcem bo imel sekulski odbor Združenja učitelstva meščanskih šol v Ljubljani 16. t. m. ob 17. v društveni sobi.

Žalna seja Gasilske zajednice dravske banovine bo danes ob 18. v prostorih GZ v Ljubljani.

„Nov steber miru“

Odmevi jugoslovensko-madžarskega pakta v svetovnem tisku

Budimpešta, 15. dec. AA. (MTI) Madžarski tisk se naprej komentira velik pomen zvezi, ki je bila zaključena v Beogradu. List »Pester Lloyd« piše med drugim:

Ureditev madžarsko-jugoslovenskih odnosov je privedla do konsolidacije prilik v jugovzhodni Evropi. Največji rezultati madžarsko-jugoslovenskega prijateljstva se vidijo v tem prispevku za ohranitev miru. Sedaj so poslednje možnosti konflikta v tem delu Evrope izključene. Izgleda, da so največje nevarnosti odstranjene in da obe državi moreta gledati v bodočnost z največjimi nadami.

Posebni dopisnik »Nemzeti Ujsága« ugotavlja, da je med jugoslovenskim narodom dosežena dejanska harmonija. Vsak Madžar jasno vidi, da ni nobenega vprašanja, ki ga ne bi bilo mogoče rešiti s skupnim sporazumom. Pomen sporazuma je v tem, da je bil zaključen s popolnim odobravanjem naroda.

Berlin, 15. dec. AA. »Deutsche Allgemeine Zeitung« prinaša v stalni rubrici »Naše misli« komentar o sklenjeni zvezi med Madžarsko in Jugoslavijo. Med drugim piše:

Jugoslovenski tisk je nedavno namignil, da se more v najbližji bodočnosti pričakovati med Madžarsko in Jugoslavijo razvoj, o katerega povoljnih rezultatih se prej ni moglo niti sanjati. Tako v Beogradu, kakor tudi v Budimpešti se smatra obisk madžarskega zunanjega ministra v jugoslovenski prestolnici kot povoljen znak za

zelo dober razvoj. Budimpešta že dolgo ni spominjala na revizionistične zahteve namiraj Jugoslaviji in tako je bila ustvarjena podlaga za sodelovanje, ki je bila okrepljena za dejstvom, da je vsaka od teh držav uvidela, da so njuni interesi paralelni v odnosu na os Berlin-Rim. Madžarska je pred kratkim pristopila k trojni zvezi in s tem našla zvezo z vodstvom svetovne politike, in nekaj tednov pozneje je njen drugi sporazum doprinesel krajevni interesom njene politike v Podunavju.

Grof Csaky odpotoval v Budimpešto

Ljubljana, 15. dec. r. Madžarski zunanji minister grof Csaky, ki se je mudil dva dni na lovu v Sloveniji in je zaključil svoje bivanje z ribolovom v Litiji, se je nočjo ob 18.30 odpeljal iz Ljubljane v Budimpešto. Ker je bilo njegovo bivanje v Sloveniji zasebnega značaja, ni bilo ficielnega slovesa. Od njega so se poslovili zastopniki zunanjega ministrstva in predstavniki lokalnih oblasti.

Visoko odlikovanje

Beograd, 15. dec. br. (DNB). Z ukazom kraljevega namestništva je bil madžarski zunanji minister grof Csaky ob priliki svoje obiske v Jugoslaviji odlikovan z redom Belega orla I. stopnje.

Poziv kralja Borisa bolgarskemu narodu

V sefanjih izrednih časih je potrebno predvsem složno delo za dobrobit naroda in ohranitev miru

Sofija, 15. dec. AA. (BTA). Nj. Vel. kralj Boris je snoči sprejel delegacijo narodnega saborja, da preda Nj. Veličanstvu odgovor narodnega saborja na prestolni govor. Odgovor na prestolni govor je prebral predsednik saborja Nikola Logofatov. Narodno saborje v svojem govoru popolnoma odobrava program vladne notranje politike, ki je bil obrazložen v prestolnem govoru. Ko je predsednik narodnega saborja Nikola Logofatov prečital odgovor narodnega saborja na prestolno besedo, je kralj Boris pozdravil delegate narodnega saborja z govorom, v katerem je med drugim dejal:

Gospod predsednik, gospodje narodni poslanci! Iz srca se vam zahvaljujem za besede, ki ste mi jih izrekli v imenu narodnega predstavnštva, ki sem jih poslušal z živim zanimanjem. Ko slišim odgovor na prestolni govor, sem srečen, da imam, zahvaljujoč parlamentarni tradiciji, danes zopet priliko, da sem v krogu narodnih izbrancev in da s njimi izmenjam misli o položaju države in o potrebah naroda. V teh izrednih in usodolnih časih, ki jih svet preživlja in katerih odmev se čuje tudi pri nas, z resničnim zadovoljstvom ugotavljam enodušnost, s katero se navdušuje narodno predstavnštvo za ustvarjalno delo, kakor tudi za resnost in skrb, s katero zavzemajo narodni izbranci odnose do velikih vprašanj naše zunanje in notranje politike. Z vašim sodelovanjem in podporo bo vlada nadaljevala dosedanja politika, katere cilj je, da zagotovi zunanji mir in notranje zadovoljstvo države v duhu socialne pravičnosti, kakor tudi, da brani pravice in življenjske interese Bolgarije. V dneih naporov in težav, v katerih se gradi nov red na svetu, je največja dolžnost nas vseh, da ohranimo edinstvo naroda kakor tudi njegovo moralno in ustvarjalno silo, ker nikdar združenost vseh bolgarskih sil ni bila tako neobhodno potrebna kakor danes. Zedinjeni pod zastavo Bolgarije naj vse naše misli in dela bodo samo zanjo in varujejo se prehodnega navdušenja, ne pozabljamo na stvarnost in ne pozabimo na možnosti. Gospodje narodni poslanci! Vršite svojo dolžnost zakonodajalcev, morate biti vedno v neprekinjeni zvezi z narodom, ki se je vedno odlikoval s svojimi dragocnimi sposobnostmi, katerim se mora zahvaliti, da je prebrodil vse težave, s katerimi se je moral boriti stoletja. Naj bodo te njegove sposobnosti, njegova treznost in rodoljubje vir moči in navdihovanje v vaši službi za bodočnost Bolgarije. Naj Bog blagoslovi in čuva našo državo, vaše delo, koristno za narod pa naj krona z uspehom Živel bolgarski narod!

Pospešeno oboroževanje Zedinjenih držav

V merodajnih krogih vsestransko proučujejo način, da bi se oboroževanje še bolj pospešilo

Washington, 15. dec. AA. (Reuter) Washingtonski krogi so povoljro sprejeli izjavo šefa narodne obrambe glede povečanja proizvodnje orožja. V teku zadnjih tednov je bila počasnost te proizvodnje predmet obširnega proučevanja strokovnih krogov. Mnogi pričakujejo da bo to vprašanje proučeval Roosevelt sam. V Washingtonu pravijo da bo ta izjava predsednika odbora pripravila javno mišljenje na sklope Roosevelta. Najresnejši položaj je v proizvodnji letal, kjer gre za cikel 1000 letal mesečno. Kakor izvečta Velika Britanija ni dobila svojega deleža od 50 odstotne proizvodnje izjave predsednika odbora narodne obrambe, po kateri je bilo izdelanih za 30% letal manj, kakor pa so predvidevali, je izzvala v javnosti neugodno iznenačenje, ker je javnost verjela v neomejen obseg proizvodnje ameriške industrije.

Washington, 15. dec. AA. (DNB) Mornariško ministrstvo sporoča, da je izdelan načrt o zgraditvi štirih tovarn za topove, ki bodo veljali 35 milijonov dolarjev. Prav tako je stavljen predlog, naj se podaljša delovni čas v oboroževalni industriji od 40 na 48 tedenskih ur.

Predlog za ukinitve Johnsonovega zakona

Pristošburg, 15. dec. AA. (Reuter). Osmutek zakona, s katerim se zahteva ukinitve Johnsonovega zakona, bo prešlo il na prihodnjem zasedanju kongresa. Sedesnik skopskega odbora za vojaške zadeve Mey. Ta zakon naj bi omogočel pomagati tudi tistim, ki hočejo pomagati ne samo Veliki Britaniji, ampak tudi drugim državam, ki so prijateljsko razpoložene do Zedinjenih držav.

Roosevelt zopet v Washingtonu

Carlton, 15. dec. AA. (DNB). Predsednik Roosevelt je prejel konec tedna v Warnspringu in Georgiji. S križarko Tousscoude je prispel s svojega potovanja po Karibijskem morju v Carlton. odkoder se je z železnico vrnil v Washington.

Pospešena izdelava letal za Anfilio

New York, 15. dec. AA. (Reuter). Po pisanju »New York Herald Tribune« so

prenehali z delom za ameriško vojsko in delajo izključno lovska letala za Veliko Britanijo. Dela za ameriško vojsko se bodo nadaljevala potem, ko bo izgotovljen dovolj najmodernejših lovskih letal za Anglijo.

Tatvina vojaških listin

New York, 15. dec. AA. (DNB). Ameriško poslaništvo v Havani sporoča, kakor javlja Associated Press, da je bila v pisarni ameriškega pomorskega atašeya izvršena tatvina. Kubanski narodni poslanec Noeira je v zvezi s tem izjavil, da imajo ukradeni vojaški dokumenti verjetno veliko vojaško vrednost.

Berba za novega predsednika Finske

Helsinki, 15. dec. br. (Tass.) Dne 19. t. m. bodo na Finskem predsedniške volitve. Tokrat se bodo predsedniške volitve dokaj razlikovale od prejšnjih. Finska vlada se tokrat ne bo držala ustavnih odločb, ki predvidevajo dvojne volitve. Najprvo se mora izvoliti 300 volilnih moč, ki nato volijo predsednika. Če dobi kandidat polovico glasov, se smatra za izvoljenega, v nasprotnem primeru pa se morajo izvršiti ožje volitve. Sedanje predsedniške volitve pa bodo na osnovi zakona, ki ga je 4. t. m. sprejel finski parlament. Ta zakon izpreminja ustavne določbe glede volitve volilnih moč. Tokrat bodo ostali isti volilni moče, ki so bili izvoljeni pri zadnjih predsedniških volitvah leta 1937. Ker je 15 teh volilnih moč umrlo, nekateri pa so drugače zadržani, tako da se ne morejo udeležiti volitev, bo vlada namesto njih imenovala nove volilne moče iz dotičnih okrožij. Vladni tisk si prizadeva ustvariti vtis, kakor da vlada glede kandidata popolno soglasje, ter piše da v sedanjih razmerah volilna kampanja ne bi bila na mestu. V resnici pa obstoji v političnih skupinah že dalje časa ostra borba za novega predsednika. Zlasti konservativni krogi so zelo aktivni. Med posameznimi političnimi skupinami se vodijo neprestana pogajanja. Kot nairesnejši kandidati se označujejo Paasilin, Reti, Juttla, Hatila, Swinhuvut, maršal Manerhalm in še nekateri drugi strankarski predstavniki.

Petain pripravlja novo ustavo

Vichy, 15. dec. br. (SDA). Francoski ministrski svet je zasedal danes pod predsedstvom maršala Petaina. Pri tej priliki je maršal Petain sporočil svoji skleno, da osnuje posebno posvetovalno korporacijo. Dosedaj izvedene reforme kažejo da se je treba izogniti dolgotrajnim debatom. V tem pogledu se je dosedanj parlament izkazal za nesposobnega. Maršal Petain smatra da je nastopil trenutke, ko bo treba izdelati tudi mnenje širokih slojev naroda. V ta namen namerava osnovati novo politično korporacijo, ki bo dala svoje nasvete, ki pa bo nosila tudi odgovornosti del odgovornosti. V to korporacijo bodo prištevni zastopniki vseh stanov.

Truplo Napoleonovega sina prepeljano v Pariz

Pariz, 15. dec. br. (SDA). Ob stalnici prenosa posmrtnih ostankov Napoleona z otoka Sv. Helene v Pariz, je kancelar Hitler sporočil maršalu Petainu da je sklenil vrniti francoskemu narodu posmrtno ostanke Napoleonovega sina vojvode Reichstadskega, ki je nosil naslov »kralja Rim«. V okviru svečane ceremonije je danes izredni pooblaščenec Nemčije poslal ik Abec izročil krsto s posmrtnimi ostanki Napoleonovega sina admiralu Darlanu. Krsto so položili v grobnico Napoleona v Invalidskem domu.

Pariška univerza zopet odprta

Pariz, 15. dec. br. (SDA). Pariška univerza, ki je bila zaradi nemirov že dalje časa zaprta, bo 20. decembra zopet odprta. Ker pa se takrat začne božične počitnice, se bodo predavanja začela šele v drugi polovici januarja.

Napetost med Siamom in Indokino narašča

Moskva, 15. dec. br. (Tass.) Agencija United Press poroča iz Hanoa, da napetost med Siamom in francosko Indokino vedno bolj narašča. Spopadi na meji in letalski napadi se z obeh strani nadaljujejo. V francoskih krogih izjavljajo, da Francija ne bo napravila nikakršnih novih korakov za rešitev nastalega spora. Toda francoska delegacija za pogajanja je pripravljena v Bangkokju, če Siam pristane na nova pogajanja. Doselej je Siam dočela ignoriral vse take francoske predloge, kakor tudi francoske oblasti v Indokino ignorirajo vse predloge, ki jih siamska vlada neoficielno stavlja in objavlja po radiu. V znak represalij so francoska letala bombardirala Muk ter vrгла 20 bomb od katerih sta dve padli na letališče. Prav tako so francoska letala bombardirala mesto Ubon v južnovzhodnem Siamu.

Kriza urugvajske vlade

New York, 15. dec. br. (SDA). V urugvajski vladi so se pojavila velika nesoglasja. Trije člani vlade, ki so pristajali opozicije, so podali ostavko, ker je predsednik republike kritiziral stališče opozicije, ki se protivi predlogu, da bi Urugvaj odstopil Zedinjenim državam nekatera letalska in pomorska opoščila.

Eksplodizija petrolejskega voda v Rumuniji

Bukarešta, 15. dec. AA. (Havas) V neki petrolejski cevi v Ploestiju je prišlo do velikega požara. Nastala eksplozija je uničila železniško progo, tako da bodo promet na tej progi obnovili šele čez teden dni.

Nesreča v rumunskem rudniku

Bukarešta, 15. dec. br. Po zadnjih poročilih so v rudniku Lupeni, kjer je nastala eksplozija plina, izkopalji dosežali 51 mrtvih in 15 ranjenih rudarjev. Skupno je bilo zastrupljen 300 rudarjev v globini 200 m. Le malo je še upanja, da bi bili preostali rudarji še živi.

Zimska pomoč v Prekmurju

Murska Sobota, 14. dec.

Na pobudo župana g. Hartnerja je bil te dni v Soboti sestanek vseh premožnejših meščanov. Od 80 vabljenih se je sestanka udeležilo 28. Župan je v uvodnih besedah orisal položaj naših ubožnejših meščanov, ki s strahom čakajo zimo. Tem je treba omiliti gorje z izvedbo zimске pomoči, ki bi trajala šest mesecev. Zato naj vsak premožnejši žrtvuje primeren znesek. Zimska pomoč bo namenjena predvsem za delo nezmožnim starcem in siromašni mladini, ki najbolj občuti pomanjkanje. Za delo zmorni ubožci bodo dobili iz fonda za posilitev pri delih v mestu. Prisotni so takoj vpisali 66.000 din podpore, kar je dokaz, da je akcija našla na polno razumevanje. Prispevali so: industrijec Josip Benko 10.000 din, župan Ferdinand Hartner in tovarnar Ludvik Siffrer po 6000 din, trgovec Hirschl, notar Janko Ponešček in tovarnar Janez Cvetič po 4000 din, trgovci Izidor Hahn, Pavel Hahn, Bela Berger in Franc Kuhar ter lekarnar dr. Julij Böles po 3000 din, trgovec Arvai Vincenc in Eugen Helmer ter odvetnik dr. Aleksander Valpy po 2000 din, po 1000 din pa trgovci Franc Čeh, Aleksander Trautman, Ludvik Benko, Samuel Hahn, in Karl Siffrer, zobni tehnik Emil Perc, primarji dr. Brandeuf, zdravnik dr. Vučak in odvetnik Ciril Kocmur. Po 500 din so darovali trgovci Ebenšpanger šalamon, Adolf Press, Koloman Press in Marko Kemeny.

Iz navedenega vidimo, da so nekateri v dovoljni meri izkazali razumevanje do podpiranja siromašnih občanov, drugi pa bodo k darovanju zneskom brez dvoma še kaj primalnikli. Dobra volja dosedanjih darovalcev je lep zgled tudi ostalim, da prav tako izvršijo svojo dolžnost. Na sestanku je bil izvoljen odbor sedmih članov, ki bo skrbel za izvedbo zimské pomoči.

Meddruštvene sokolske tekme

Izvrstno uspeli nastopi telovadcev na orodju

Ljubljana, 15. decembra. Te dni so bile v Ljubljani meddruštvene sokolske tekme na orodju. Namen tekme je bil, da bi se vsi telovadci ljubljanskih sokolskih društev od skupnega nastopa na orodju, kjer bi bila ob večjem številu na topa, čim telovadcev osteljea konkurenca, pomerili med seboj ter si tako pridobili novega znanja. Tekmovanje ni bilo za priredilo meddruštven odbor, je odlično uspelo. Telovadca Sok I in II v Trnovem je bila polna sokolskih tekmovalcev, ki so se za svoji nastop temu jito pripravili in so bili gledalci nemalo začuden, ko so na teži vaje na orodju izvajali elegantno in z lepo drženo fin so kakor nekateri vrhunski telovadci. Naj to velja predvsem za mlajše članstvo in naraščajo, ki sta se tokrat še prav do sebnopotrudila ter pokazala viden napredek v njih tekmovalnih vrstah.

Nastopila so 4 sokola ka društva: Ljubljanski Sokol, Sokol II, Sokolsko društvo Ljubljana-Siška, Sokol Ljubljana Zgoraj, Šiška in Sokolsko društvo iz St. Vid na d Ljubljano. Prvi so člani tekmovali v dveh skupinah. V srednjem oddelku je tekmovalo 6 vrst. Poleg prostih vaj so nast pilji še na drogu, bradli, konju krovu in konju vzdolž brez ročajev. Prose je kakor tudi vaje na orodju so bile zbrane in jih je sestavil meddruštveni odbor ter so bila za vse tekmovalce obvezna.

Prvo mesto si je pridobil Ljubljanski Sokol, kar je bilo tudi pričakovati. Od 260 dosegljivih si je priboril 204,75 točk ter zmagal z 10 točkami razlike pred drugo vrsto Ljubljanskega Sokola. Tretje mesto je dosegla vrsta Sokola Ljubljana-Spodnja Šiška, ki ni dosti zaostajala za drugo vrsto Ljubljanskega Sokola.

Med pomembniki je zasedel prvo mesto član Ljubljanskega Sokola J. Novsky Lad o s 54,5 točkami. Naj omenimo še odličnega Stadlerja (Sp. Šiška), ki je bil resen tekmelec za prvo mesto, vendar na je moral z 15 točkami razlike pomestiti prvinstvo enakovrednemu tekmeu. V nižjem oddelku je prav tako zmagala vrsta Ljubljanskega Sokola pred vrliimi Šiškarji.

Končni plansman vrst je naslednji: srednji oddelek 1. Ljubljanski Sokol 204,75 točk, 2. Ljubljanski Sokol (II) 192,75 točk, 3. Sp. Šiška 192 točk, 4. Sokol II 190,5 točk, 5. Sp. Šiška (II) 160,5 točk, 6. Ljubljanski Sokol (III) 139,75 točk. Nižji oddelek: 1. Ljubljanski Sokol 186 točk, 2. Sp. Šiška 185 točk, 3. Sokol II 181,25 točk. Podcilni srednji oddelek: 1. Jenovsky Lad o (Lj. Sokol) 54,5 točk, 2. Stadler Fran (Sp. Šiška) 53 točk, 3. Križnik Niko (Lj. Sokol) 52,25 točk, 4. Zrimšek Pavle (Lj. Sokol) 52 točk. Nižji oddelek: 1. Kobj Milan (Sp. Šiška) 49,5 točk, 2. Longika Gabriel (Sokol II) 49 točk, 3. Dežman Mirko (Lj. Sokol) 48,5 točk, 4. Juličič Dušan (Sokol II) 47,25 točk. S tem je bilo tekmovalje članov zaključeno.

V dveh oddelkih so nastopili tudi naraščajniki, katerih je bilo nad 90. Tekmovalo je 11 vrst, razdeljenih v nižji in višji oddelek. Prav tako so tudi tukaj med podcilni zasedli vrhunski mesta naraščajniki Ljubljanskega Sokola, ki so si tudi v tekmah vrst priborili prvo mesto. Vrstni red je bil naslednji: 1. Ljubljanski Sokol 208,25 točk, 2. Sp. Šiška 203,50 točk, 3. Ljubljanski Sokol (II) 191,50 točk, 4. Sokol II 190,75 točk, 5. Sp. Šiška (II) 167,50 točk. Šesto in sedmo mesto sta zasedli vrsti Sokola II, zadnje mesto pa vrsta Sokola Zg. Šiška Posamezniki, nižji oddelek: 1. Reisman Janez 54,50 točk, 2. Minatti Janez 52 točk, 3. Spindler Janez 51,25 točk, 4. Slapničar Janez 50 točk (vsi člani Ljubljanskega Sokola), 5. Znidaršič Branko (St. Vid) 50 točk. Višji oddelek: prvo mesto sta zasedla Ivan Parme in Črtomir Masle, oba člana Ljubljanskega Sokola z istim številom točk 54,75. 2. Črhovnic Pavle (Lj. Sokol) 52,75, 3. Znidaršič Fran (St. Vid) 52,50 točk, 4. Keršič Kazimir (Lj. Sokol) 51,50 točk.

Tekmovanje je potekalo v najlepšem redu, kar je zasluga številnega prednjaškega zbora in pa sodnikov, ki so omogočili hiter potek tekmovalja, katero je bilo kljub številni udeležbi v rekordnem času končano. Prilhodne tekme bodo februarja.

Italija in Vatikan

V zadnjem času opažajo inozemski poročevalci v Rimu značilne pojave tesnejšega sodelovanja med Italijo in Vatikanom. Kot enega izmed posebnih znakov tega procesa nakazujejo prenos poslednjega papeževga govora z dne 25. novembra po italijanskem radiu. Sedaj pa se tem znakom pridružuje še izredno zanimiv članek, ki ga je zadnja številka ugledne italijanske znanje-politične revije polsužbenega značaja »Relazione Internazionali« posvetila navedenemu papeževemu govoru.

Revija smatra nekatere papeževje izjave v govoru z dne 25. novembra za znak, da se Vatikan polagoma približuje stališču veselih osi ter da bi se mogoče povsem prilagodilo novemu evropskemu redu in pri njem celo sodelovati. Revija ne vraga v dokaz te svoje domneve naslednji stavek iz papeževga govora: »Doselej je svet tiptel zaradi nerada, ki je povsem kriv, ustvarjal nasprotja.« Revija ugotavlja da za se sedanjega vojno odgovorni močje, ki so diktilrali versajski mir pri katere Vatikan ni sodeloval čeprav je takratni papež Benedikt XV. to predlagal in zahteval.

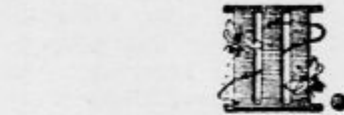
»zahteva na vseh področjih človeškega življenja in udejstvovanja izpolnjevanje krščanskih načel, ne more zadržati nevtralnop nasproti vsemu dotremu in slabemu.« Fašisti se ne obotavljajo, da bi to načelo uveljavili tudi v vseh dejanjih in veseli osi, zato je papež Pij XII. obsodil »neznosno krivičnost v pogledu razdelitve dobrin, ki je izzvala katastrofo«. Revija smatra, da je ta izjava »za rešitev sedanje krize logična«. Papež želi pravično razdelitev zemeljske dobrin, to pa lahko prinese samo zmaga veselih osi. Zato želi papež po mnenju revije »Relazioni Internazionali« podpreti dejanja Rima in Berlina. To medsebojno razumevanje je v ostaleme v skladu z vaticansko politiko od leta 1918 dalje, medtem ko je znano, da hočeta veselisi osi pri novi ureditvi sveta tudi Vatikanu zagotoviti njegovo mesto.

Danes ob 17. v prostorih Bateve palače otvoritev razstave članov Kluba neodvisnih Omerse, Preglja in Sajovica. Vstop prost.

JAKO JE NASTALA BLASNIKOVA

FAKSIMILIRANA IZDAJA PREŠERNOVEGA CENZURNEGA ROKOPISA

Pri iskanju natančnih podatkov o nastanku Blasnikovega Faksimila me je pot peljala tudi h gospodu Mačku, dolgoletnemu pomočniku in sedanjemu poslovodji Bonačeve knjigovoznice.

G. Maček mi je rade volje dal vsa posojila, kolikor so v zvezi z vezavo Blasnikovega Faksimila. Odločno mi je takoj zanimal, da bi Bonačeva knjigovoznica bila izdelovala knjigovozsko opremo za to delo. Pojasnil mi je, da je to delo izvršila Breskvarjeva knjigovoznica (mojster Breskvar da je kupil nekdanjo švirjugovo knjigovozsko delavnico, ki se je takrat nahajala v mali hišici na mestu, kjer stoji danes Jugoslovanska tiskarna), ki je imela svoje prostore takrat, ob delu za Faksimile, za vodo na sedanjem Cankarjevem nabrežju št. 13, to je v hiši, kjer je bila še pred leti Jakopičeva knjigovoznica. Pokojni mojster Jakopič — tiste čase, ko so delali pisalnice za Faksimile, pomočnik pri tiskarji Breskvar — da je kinalu nato sam prevzel oziroma odkupil vso knjigovozsko opremo in orodje omenjene delavnice.

G. Maček je nastopil svojo službo pri Bonaču že leta 1887. In je bil tisto leto, ko se je izdelovala oprema za Blasnikov Faksimile, že 22. leto pri podjetju ter se tistih časih še prav dobro spominja. Zato naj popravim na tem mestu tudi svoje prejšnje zmotno poročanje, da je to delo izvrševala knjigovoznica Bonač.

Ko sem svoj članek v rokopisu že zaključeval, sem prejel od mnogih strani dan za dnem različna »strokovna« pojasnila osebno, pa tudi anonimno po telefonu, češ da se motim, ker Faksimile da ni izdelan v fotolitu, ampak da je to delo spretnega risarja Prav gotovo bi se oziral včasih prav na plehke opazke, ki sem jih čul na račun svojega združena članka z različnih strani, če bi ne imel občutka, da izvirna vse to iz nih in istih jasil. Zato na tu dodam opombo, da se čudim resno čudim telefonskemu vrašanju nekoga, ki ga smatram vsaj v nekkih ozirih za tiskarskega strokovnjaka, pa je zdaj zahteval, češ naj mu pošljem, na kaj se oprtam in kako sem prišel na to mišl, da je to faksimilirano delo fotolito, ko vendar Blasnikova tiskarna da ni imela takrat fotografije v svojem oddelku. To je čudno vprašanje in bi se ga vsak tiskarski ali pa grafični strokovnjak moral izogniti, dokler si tega dela natančno ni ogledal. Ker sem pa medtem že izčrpano opisal vse, kar se nanaša na to lepo tiskarsko delo, je tu zdaj vsak zagovor odveč. Da bo pa čitatelju razlika med izvirnikom in z roko risanimi potezami spretnega litografa dovolj jasna in umljiva, prinašam v črtnem ključu po natančnem fotografskem posnetku dve sliki Vodnikovega pisanja.

Ko sem pisal ta svoj članek, sem se zavedal, da bo precej obširen zato sem ga skušal pisati poljudno, da bi zanimal slehernega čitatelja. Če se mi bo to posrečilo, bom imel svoje notranje zadovoljstvo. Če pa komu s tem ne ustrežam, naj mi preprosto in pomisli, da sem delal vse to iz dobrega namena ob lenem tisku faksimilirane izvirnika Prešernove roke, ki bo bodril in razveseljeval ob vsakem času s svojo srčno toplino naše znančce, ko ne bo več mene — ne tebe, dragi čitatelj! ...

Ta članek je bil v rokopisu zaključen, njegov prvi del pa že v tiskarni ko sem zaradi točnosti podatkov o nastanku Blasnikovega Faksimila ponovno potrkal v družbi dr. Žigona na domek gospoda Vala-

ška, kakor smo se z njegovim prijaznim privoljenjem bli domenili sicer že prvič za primer kakih nadaljnjih nejasnosti. Razumljivo, da je v časovnem razdobju od najinega prvega obiska zaradi vzbujenega zanimanja g. Valašek tudi sam preiščeval o takratnih dogodkih, ki so se nanašali na faksimilno delo. Pri tem se spomnil na marsikatero podrobnost, ki je zelo zanimiva, spomnil se je pa tudi takih reči, da je pri najinem drugem obisku svoje prve navedbe — popravljal. Zato smo se z g. Valaškom domenili, da mi zaradi nepremakljive točnosti sam napiše iz svojega spomina dogodke, ki so bili kakorkoli takrat v tesni zvezi z omenjenim Faksimilom.

Svojo obljubo je že v nekaj dneh g. Valašek izpolnil, zato pričubujem na tem mestu še te njegove podatke tako, kakor sem jih prejel. Ti podatki naj ne bodo samo verna slika takratnega nastanka Faksimila, ampak resničen dokument iz roke strokovnjaka, ki je takratno litografsko prakso pri Blasniku kot faktor oddelka sam doživljal.

Pripomnim naj se to, da kljub Valaškovim lastnim popravkom moje pripombe v članku niso spremenile bistva, ampak bodo zdaj le v marsičem bolj jasne in razumljive.

G. Valašek navaja: Izvirnik rokopisa Poezije dr. Fr. Prešerna je osebno (iz previdnosti ker ni nikomur zaupal) odnesel na Dunaj k tiskarji Angerer & Göschl sam Josip Poklukar, tam bival držema tri tedne do izvršitve dela ter nato prinesel Prešernov izvirnik spet osebno domov! Mislim, leta 1906—07, da napravi ta

zdenko Valašek, faktor litogr. in pretisk pri Jos. Blasniku nasl. v p. Opomba. Ko sem zbiral za ta svoj članek natančne podatke o nastanku Faksimila, sem pri tem naletel na osebe, ki vedo povedati marsikaj o stvareh, ki so v tesni zvezi s faksimilirano izdajo Prešernove Poezije, nočejo pa biti za zdaj imenovane. Dovoljeno pa mi je, da lahko na tem mestu ponovno poudarim tisto neko svojo temno slutnjo glede izvirnika Prešernovega cenzurnega rokopisa, ki je ležal dobro shranjen v tresorju Blasnikove tiskarne torej do leta 1923. ...

Da pa se bodo vse tiste žive osebe, ki se jih tiče ta rahla opomba, zavedale resnosti mojih iskanj in resničnih izsledkov, naj zapišem za uvod k svojemu nekako novemu poglavju že tu nekaj stvari, ki so do danes malo komu znane, toda zanimive za vse ljubitelje našega Prešerna.

Nočem na tem mestu zabujati prav nič kakih sumničelj, izpovedati pa moram, da so se vse niti, ki so me vodile k točki, kaktera naj bi tvorila bistvo mojega iskanja, končale vedno ob nekem mračnem in nekako tajinstvenem dejstvu, ki pa ga moram danes zaradi potrebne zanesljivosti še zamolčati. Vendar pa danes upam, da bodo te domneve v nekem času — razkrita in dognana stvar.

Pač bo za marsikoga zanimivo prvič tole: Cenzurni izvirnik Prešernovega rokopisa, ki se je nahajal do leta 1923 še v tresorju Blasnikove tiskarne, je bil namenjen, da bodi poklonjen v obliki dragocnega Poklukarjevega darila — osebnemu prijatelju slovenskemu pesniku in slovitemu bibliofilu — Maistru. Ta lepi namen je bil postal v teku let že nekako suho dejstvo, ki bi ga bilo treba samo izvršiti. Torej bi po vsem tem moral biti ta Prešernov rokopis v smislu nekeke življenjske volje pokojnega tiskarjarja Jos. Poklukarja v lasti Maistrove obitelji.

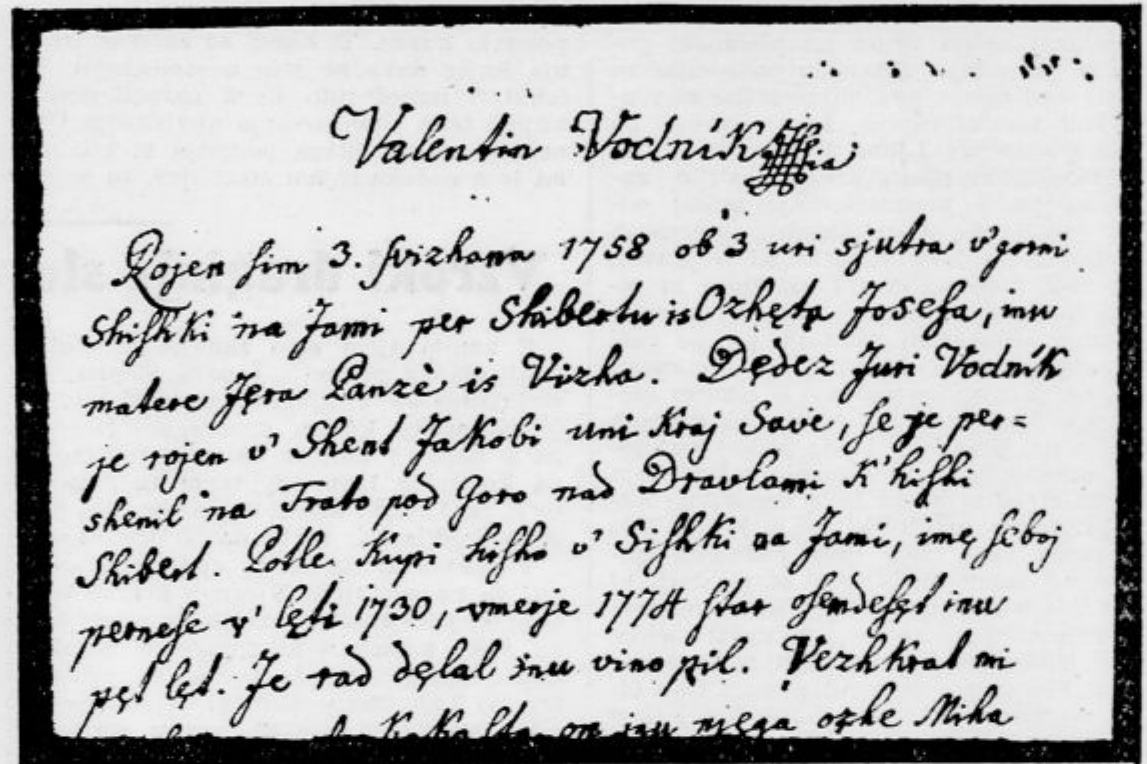
Po vsem pripovedovanju neke osebe sklepam, da je prav zdaj zelo aktualno nadalje tole prezanimivo vprašanje: je li ta rokopis, dandanes celo »znanstveniško« javnosti označen za izvirnik v Celici, resnično tam in ali je sploh bil kdaj tam? Ali pa je tam le en sam gol — tisk?

Oseba, ki mi je podrla moje tiho domnevo, je odločno zatrdila, da je dotičnik, ki ga označujejo kot prodajalca Prešernovega rokopisa v Celici, ponovno povpraševal nas na kamen po štiri strani izvirnika kot eno stran pole, tako da je bilo 22 1/2 pole za en izvod Faksimila pretiskov na kamen.

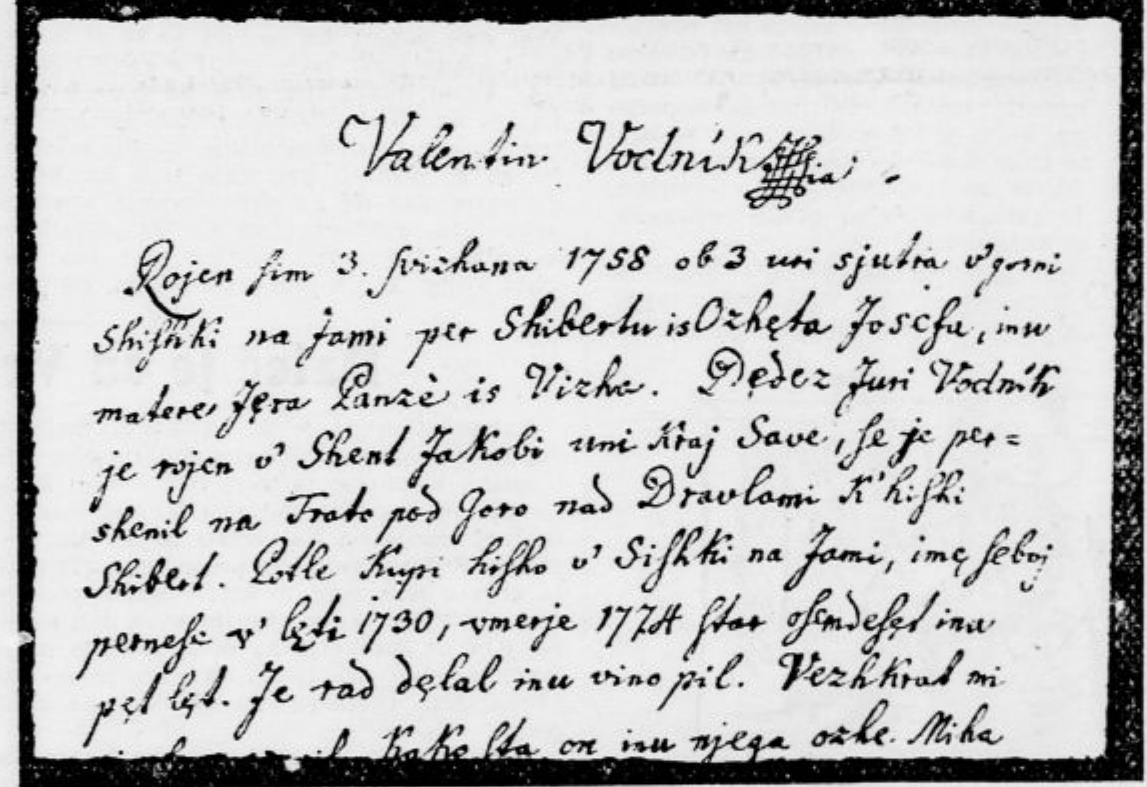
Tiskalo se je okoli 400 izvodov naklade, tako da ni bilo treba ponovnega natiska, ker ni bilo naročnikov. Lahko je mogoče, da so bili začetni odtisi s kamna boljše kakor zadnji, kar se je prav lahko zgodilo, ker takrat ni bilo tu še tako dobro izvežbanega osebja kakor dandanes.

Pretisk (Umdruck) se je napravil tako, da se je pola starih strani »napikala« (z ubodki igle brez lepa pritrnila) na karton, se malo povzela in nato ta vlažna stran s pritiskom ročne presehe odtisnila na kamen. Nato se je kakor navadni pretisk avtografije enkrat ali celo dvakrat jedkal (štizen) — tako je bil kamen pripravljjen za tisk v stroju.

Korekture »Poezije« z rdečim ali sivim svinčnikom so bile potem na roko vkoprane naravnost na kamen z litografsko masno tušo. Tiskane pole so bile potem razrezane in povezane z vrvice v Breskvarjevi knjigovoznici, pomagali pa je pri Breskvarju službeni knjigovoz g. Jakopič. Mojster Breskvar je dal tudi zamisel za to vezavo Faksimila, da je povezal z vrvice posamezne liste v en sнопlet ter skušal dati kar najbolj verno obliko Prešernovega izvirnika. Tako adjustirane pa niso bile vse pole neenkrat. Ostalo je več sto pol celih. Nekaj čez sto izvodov je bilo hitro prodanih, nekaj pa na obroke — ti pa po večini niso bili plačani. Nekaj izvodov je bilo tudi poklonjenih višjim osebam kot resnična posebnost te vrste dela, namreč kot prvi tisk v (fotolito)-faksimilu — v Sloveniji. Izvirnik Prešernovega rokopisa je bil kot last g. Josipa Poklukarja dobro shranjen v tresorju še do konca meseca marca leta 1923 in to zmeraj še kot njegova zapuščinska last.

Fotografski posnetek Vodnikovega izvirnika z vsemi madeži (nekoliko pomanjšan, z ovitka »Velike Pratique« za leto 1795 v univ. biblioteki v Ljubljani)

V istem merilu pomanjšani posnetek »Vodnikove« pisave, ki jo je posnel (paziral) na roko spreten litograf. (Priloga Blasnikovega faksimila v Vodnikovem albumu iz leta 1859). Pri nekoliko bolj pazljivem opazovanju se takoj loči izvirnik od litografskega ročnega posnetka. Kakor so poteze Vodnikovega peresa na izvirniku jasne in čiste z gladkim tekom črnila, so na ročno faksimiliranih kopijah te poteze raztrgane in mnogokrat nejasne) brez krepkih in značilnih vijug Vodnikovega peresa.

Knjigovoz Breskvar († oktobra 1939)

val prav to osebo: kje je zdaj ta nekdanja skrbno v tresorju Blasnikove tiskarne hranjeni rokopis? Po svojih lastnih izkustvih sem pa tudi sam prišel do naziranja, da tisti, ki je izjavljal, češ da je kupil ta rokopis, sam ni ravno toliko vešč, da bi lahko prvovrstni tisk Faksimila razločeval od izvirnika! In zakaj se dotičnik vedno tako skrbno brani in tako dosledno izogiba, da bi komu pokazal, dal videti ta »rokopis«, pa četudi v nujne znanstvene svrhe? Če se spremeni moja tiha domneva v suho resničnost — bo stalo tu slednjic tisto eno, eno samo veliko vprašanje — vprašanje, ki se tiče nas vseh:

Kje je torej cenzurni izvirnik Prešernovega rokopisa, po katerem je bil izdelan lepi Blasnikov — Faksimile? ...

E. JUSTIN, slikar-grafik

Pripis: Med časom, ko je moj članek izhajal, sem bil deležen vsakovrstnih obiskov od različnih oseb z najbolj čudnimi težnjami, ki so jih nosile v svojem srcu, da jim pomorem s strokovnimi nasveti o Faksimilu. Zato naj na tem mestu zapišem, da je bil namen mojega članka ta, da bi sleherni ljubitelj Prešernian levil vsaj v določeni primeru zno od poevla, rovesem razumljivo pa je tudi, da se dobe takli, ki znajo spretno izkoristiti vsak dober nasvet v svoje zle namene. Zato naj posvarim vse one, ki imajo v svoji lasti primerrek Faksimila z lipovo vejico, da ga skrbno čuvajo in naj ga ne dajejo iz rok na ogled ali celo na posodo, da se jim ne primeri kaka zamenjava pristnega jedra prvih faksimiliranih listov Prešernovih posnetov z manj vrednim faksimiliranim tiskom.

Tudi opozorilo, da je bil ovojni papir z lipovo vejico uporabljen v letu 1908 za vezavo vesoljskega goriskega tiska, mi je znano. Ampak ta ovojni papir se razlikuje od Prešernovega po barvi in po zlatem tisku, ki je namodenejši tu z manj vredno kovinsko bronso. Vzorec rube si je pa lahko trdka prisvojila za svojo nadaljnjo uporabo. Mojo domnevo glede vzorca rube lipove vejice potrjuje tudi zadnje izpoved gospoda Valaška, ki pravi, da je bival zaradi Faksimila založnik Josip Poklukar polne tri tedne na Dunaju v letu 1906—07.

Prepoved prodajanja falzifikatov znamk. Prometno ministrstvo v Pragi je prepovedalo izdajatelju kataloga »Tribuna«, da bi v bodoče stavljal v katalog bene falzifikatom, ker to nasprotuje državni uredbi o zaščiti znamk. Falzifikati se ne smejo niti ponujati niti prodajati. Kdor bo postopal proti temu predpisu, ga bodo sodno zasledovali. V bodoče bodo v katalogih smeli biti falzifikati le omenjeni, a prodajna cena ne bo smela biti označena.

Mark Twain:

Naš vodnik po Italiji

Takoj v začetku vam moram povedati, da sem vedno izredno cenil Michelangelo, da sem se divil njegovemu vsemogotnemu geniju, če je ustvaril tako velika dela v poziciji, slikarstvu, kiparstvu in arhitekturi. Michelangelo je bil velikani pri vsakem delu. Toda na potovanju po Italiji nisem mogel prenesti Michelangelova za zajtrk, južno, kosilo, večerjo in druge čase, ko je treba jesti. Človek želi spremembe v Genovi je vse od njega, v Milanu so vse ustvarili on ali njegovi učenci; v Padovi, Veroni, Benetkah omenjajo vodiči samo Michelangelova V Rimu pa nam je bilo tega ravno dovolj tako da je moj prijatelj Dunne ogorčen vzkljnil. »Nobene besede več! Menda mislite povedati še to, da je bog pe Michelangelovi zamislil ustvariti Italijo?«

Toda tudi mi, bili smo štirje smo se dostojno oddolžili našemu vodku v Vodil nas je skozi široke, kilometre dolge vatičanske hodnike, polne slik in skulptur, in potem skozi dvajset raznih palač, še za nekaj kilometrov daljših pokazal nam je ogromne slike v sikstinski kapeli in vatičanske freske da bi mogel človek z njimi zakriti celo nebo In vse to je bilo delo Michelangelola! Zato smo si privoščili našega vodnika kakor mnoge druge prej. Delali smo se neumne in nevedne in smo mu zastavljali idiotska vprašanja: A ti reveži nimajo niti pojma, kaj je ironija. Tako nam je predstavil neki kip z besedami: »Figura bronzo«. Ravnedušno si jo ogledamo, moj prijatelj doktor pa vpraša: »Ali je to Michelangelovo?« »Ne! Ne vemo, čigavo je...«

Potem nam pokaže Forum Romanum. Doktor spet vpraša: »Michelangelovo?« Vodnik je začuden pogledal: »Ne, tisoč let pred njegovim rojstvom!« Egiptovski obelisk in spet vprašanje: »Michelangelovo?« »O, dio mio! Spoštovana gospoda, to je bilo dva tisoč let pred njim!«

Pomalem je postal sit takih vprašanj. Bal se nam je sploh kaj pokazati. Na vse načine nam je poskušal dopovedati da odgovarja Michelangelovo samo za del vsega tega, kar je ustvarjeno na svetu. Toda vodnik ni imel mnogo uspeha. Naše prenašane oči in utrujeni duh so neizprošno zahtevali okrepitev po proučevanju toliko stvari, ki jih je vredno videti. To nam je bilo neobhodno potrebno, če nismo hoteli znoreti in zato je moral trpeti vodnik. Tem slabše zanj, če mu ni bilo v veselje. Za nas pa je ustvarilo izredno razpoloženje. Genovski vodniki pričakujejo z največjim vžičenjem skupine ameriških turistov, ker se Američani divijo in iz vsega srca navdušujejo za vsako relikvijo Kristofa Kolumba. Nestrpnost nam je ponavljala: »Pojdite z menoj, gospoda moja! Pokazal vam bom pismo Kristofa Kolumba. Sam ga je pisal, s svojo roko. Pojdite!«

Mi smo obdržali popochno ravngodušne oblike. Po kratki pavzi potem ko je pazljivo pregledal dokument, je rekel doktor, ne da bi bil pokazal najmanjše vidno zanimanje:

»Aha, signore povejte mi, kako se je imenoval ta človek, ki je napisal to?« »Kristof Kolumb! Velik Kristof Kolumb!« Spet pazljivo pregledovanje: »Aha, torej on je to pisa osebno! Kaj ne?« »On je pisal osebno! Kristof Kolumb! To je njegov rokopis!«

Doktor je porinil dokument od sebe in rekel: »Moj bog, jaz pa poznam v Ameriki štiri milijetne dečke, ki imajo lepšo pisavo od tega tu.« »Toda to je od Kristofa!« »Meni je čisto vseeno, čigavo je v svojem življenju nisem še videl tako grdega rokopisa. Nikar ne mislite da nas morete navleči zato, ker smo tuji. Če imate vzorce kakšnih lepih rokopisov nam jih pokažite. Če jih pa nimate poidimo dalje!« Krenili smo dalje. Vodnik je bil oloboško pretresen, a je vseeno napravil nov poskus. Imel je nekaj, s čimer je mislil da nas bo premagal: »Ah gospoda moja, pojdite z menoj! Pokazal vam bom divno sh naravnost veličastno oprsje Kristofa Kolumba naravnost božanstveno—magnifico!«

»Kristof Kolumb! Veliki Kristof Kolumb!« »Kristof Kolumb, velik Kristof Kolumb?« Kaj pa je on napravil? »Odkril je Ameriko! Ameriko je odkrill Dio mio!« »Ameriko? Ne jaz ne verjamem, da je to res. Mi smo prav iz Amerike, ali kaj takega se nismo slišali Kristof Kolumb? Lepo ime! Ali je on še živ?« »O corpo di Bacco! Mrtev je že 300 let!« »Od česa pa je umrl?« »Ne vem. Ne morem vam povedati.« »Pa mu niso morda zavdali?« »Ne vem, dragi gospodje! Častna beseda, da ne vem, od česa je umrl.« »Mogoče je imel kolero?« »Mogoče, possibile, ne vem točno. Umrl je pač.«

»Ali so njegovi starši še živi?« »Impossibile!« »Aha! Kaj pa je to oprsje tu, kaj pa podstavek?« »Santa Maria! To je njegovo oprsje, to pa podstavek!« »Aha, že vidim, vidim. Zelo lepa kompozicija, res lepa.«

Uničili smo tudi našega vodnika v Rimu. Tri do štiri ure smo se mudili v Vatikanu, tem izrednem svetu na pogled veličastnih stvari. Večkrat smo padli v skušnjavo, da pokažemo svoje zanimanje, vendar smo se z muko zadržali. To nam je tako uspelo, kakor še nikomur v vatikanski vrsti: vodnik je bil prepaden, iz sebe Na vse načine si je prizadeval, da bi nam pokazal najneverjetnejše stvari. Črpal je sebe in vso svojo ostroumnost, toda zasledil Niti v enem primeru nisem pokazal niti najmanjšega zanimanja. Svoje največje čudo, egiptiško kraljevsko mumijo, je hranil, da nam jo pokaže nazadnje. To je najbolj ohranjena mumija na svetu. Po-

vedel nas je k njej, da jo vidimo. To pot je bil tako prepričan o uspehu, da je iz njega spet planilo navdušenje.

»Poglejte, gospodje, to mumijo! Mumija!« Monkel je romal mirno in pazljivo na svoje mesto kakor vedno. »Aha, signore, ali sem vas prav razumel? Mumija? Ali se ta gospod imenuje tako?« »To ni ime! Ono nimajo imena! Mumija! To je egiptiška mumija!« »Ali je tukaj rojen?« »Ne, ne, to je egiptiška mumija!« »A tako, torej Francoz?« »Ne, ni ne Francoz ne Rimljan! Iz Egipta je!« »Tako, iz Egipta? Se nikdar nisem slišal o Egiptu. Ali je to v inozemstvu? Mumija, mumija! In kako miren je ta obsekan, mumija! In kako miren je ta obsekan in dostojanstven! Povejte mi, ali je mrtev?« »Ah, sacroddio! Mrtev je že 3000 let!« Doktor je ves peneč se od besa kriknil na vodnika: »Tu pa se že vse neha! Kaj pa to pomeni? Kaj se res mislite norčevati iz nas, zato ker smo tuji in smo prišli sem, da vam česa naučimo? Ali mogoče hočete, da vam preštejemo kosti? Sto hudičev, prinesite mi takoj lepega in svežega mrtvaka, ali pa, tako mi nebes, vam razbijem glavo!«

BOLEČINE Lojzek je povabljen na praznovanje k svoji botrici. Same dobrote so na mizi. Lojzek je, dokler more. Izenada pa začne tuliti. »Kaj pa je?« ga sočutno vpraša botrica. »Ah,« stoka Lojzek, »jesti ne morem več. Poln trehuh imam.« »No, ga tolaži botrica, »saj ni tako hudo, pa spravi še kaj v žep.« »Saj to je tisto,« zastoka Lojzek. »Zepe imam tudi že polne.«

Za celo stoletje nazaj pa vse do zdaj...

Starosta naših rudajev, upokojeni paznik Medvejšek obuja spomine na dni, ko so bile Trbovlje še kmečka v as

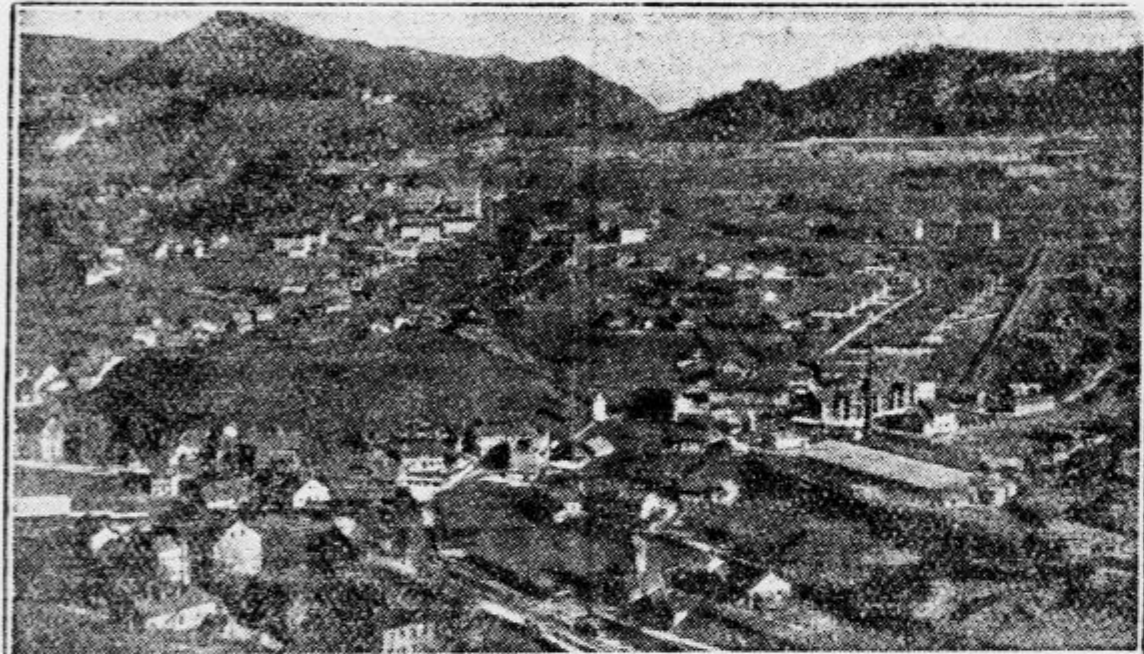

G. Leopold Medvejšek

Osemindesetletje so obhajali letos trboveljski rudarji proslavo zaščitnice sv. Barbare. Baš toliko let je preteklo, odkar je Trboveljska premogokopna družba postala lastnica obsežnih trboveljskih revirjev, še danes pa sega bister spomin enega najstarejših trboveljskih rudarjev ter pomni še tiste stare čase, ko so se preko današnjih, že tudi prerastlih rudniških nastopov razprostirala še bogata kmetiška naselja. Stari Medvejšek je baš te dni obujal spomine na svojo mladost, kako je bilo takrat, za celo stoletje nazaj pa vse do zdaj.

„Ko sem bil še majhen fant...“

— Ko sem bil jaz še majhen fant, je pripovedoval, so bile Vode kmetiška vas z bogatimi posestniki; istotako so se širile ob

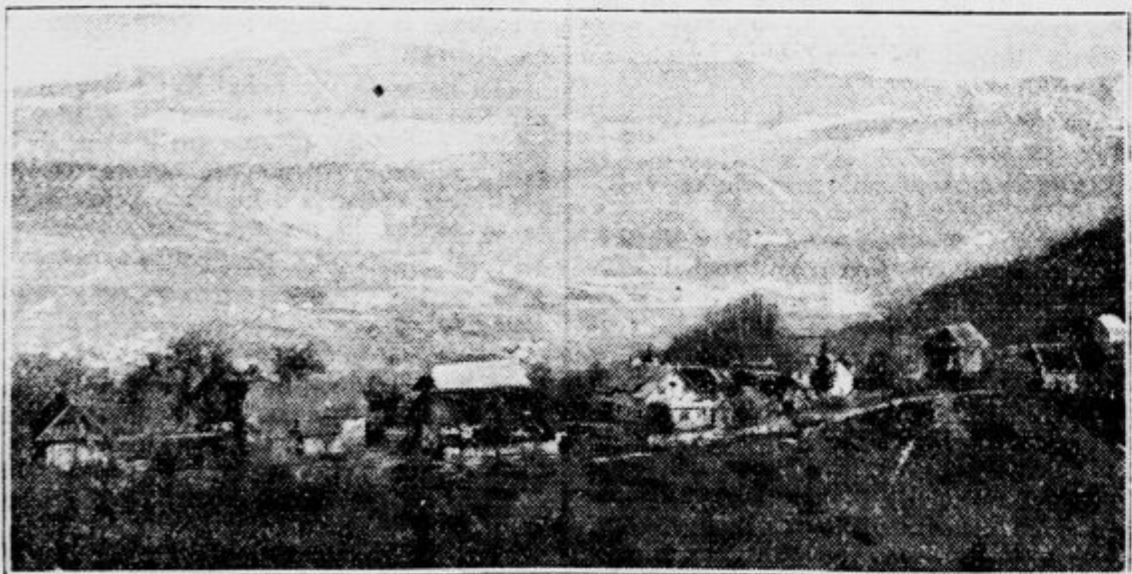

Dva pogleda na današnje Trbovlje: vrsta kolonij med Vodami in Ojstrim...

pobočjih od Retja pa vse tja preko Ojstrege in Prapretna velike kmetije, polne blagostanja. Malokdo tu še pomni o Limbergu, Dobrni, vasi pod Bukovo goro, ali kakor so jo imenovali, »Ravni gorica«, pa Lakonci in takratni vasi na Vodi. Na Limbergu so gospodarili premožni kmetje Durnik, Gagel, Kral, Cajhen in Reje, na Dobrni Kurnik, Petelinšek, Kreže in Rajngel. V Lakonci smo dostikrat obiskovali bogatega Kosma, Lukmana in Račka. Ljubčki moji, da ste videli ta rodovitna polja, ki so dajala vse, kar si je kmetov srce poželelo, to žito, sadje pa živino! To so bili lepi časi, ko smo posestnikom tam gor živino pasli pa tudi sadje kradli. — Tudi na Vodah so bili posestniki od fare. Kjer danes stoji rudniška restavracija, je imel lepo kmetiško domačijo posestnik Švep, sosed mu je bil Kralj, za rudniško pekarno je gospodaril na današnjem Pravidčevem vodenski veljak Martnat (Polak), na drugo stran pa Forte. Na prostoru današnje osrednje delavnice je stala Brinovčeva kmetija, ki je segala daleč preko današnje žabe vasi. Tam, kjer so danes rudniška poslopja, so sezala po vsej dolini rodovitna polja. Niže ob potoku je Kosmov mlin mlet vodenskim in okoliškim kmetiškim veljakom pšenico. Kolesa so se pridno vrtela noč in dan, pridelka je bilo na pretek. Tudi Kosmova žaga poleg mlina je bila vedno zaposlena, saj so posestniki okoliških vasi imeli tudi lepe bukove in hrastove gozdove. Tja proti gornjim Trbovljam, ki so zdaj že tesno posejane s hišami, so bili sami pašniki in njive. Martnat je postavil malo hišico nasproti Bergerju, višje gori je bil trgovec Mrzel (menda prednik trboveljskih Mrzelov), sicer pa je prvo trgovino na Vodah odprl v Martnatovi hiši trgovec Benčura. Pekovske obrt je v Trbovljah vpeljal Počivavškov predhodnik Friebel, ki ga je potem nasledil Almasiechener. Pač pa so ljudje bili takrat še prav malo vajeni pekovskega kruha, domača krušna peč je dajala boljše hleb.

Vinska trta v črni dolini

Čudno se bo zdelo, da je tiste čase tudi vinska trta rodila v vodenski kotlini.

... pa Klek z dnevnim kopom v ozadju, kjer so se nekoč razprostirale kmečke vasi

Posestnik Brinovec je bil umetnik, ki je ob pobočjih Globošaka pridelal v lepem vinogradu dobro vino kapljico. Tudi lastno zidnico je imel in pogostokrat ga je vlekla tja. Mož ga je rad srkal in z velikim veseljem je nosil kar sam v velikih čutarah vino domov, že dobro okajen in veselo prepovedajoč, »sam delal, sam pil. Deca je Brinovcu pri teh vinskih sprehodih kaj rada ponagajala. Kako bi bilo šele, da so slutili bogati zaklad srebrnikov, ki so ga pozneje baje našli ob nekem požaru v Brinovčevi hiši! Sicer pa takrat ni bilo toliko gostiln ko danes, na vsak korak. Tudi vinice je bilo boljše od današnjega, čeprav smo pili le dolejnjsko starino!

Kurnikov posebni vlak

— Pa veste, pri kmetih je bilo vedno dovolj denarja. Včasih še preveč, tako da so postali objestni. Z živinorejo so služili lepe denarce. Živinske kupčije so bile dobičkanostne. Tiste s kmetom Kurnikom z Dobrne gotovo še niste čuli, dasiravno so bile takrat cele Trbovlje polne tega, kako se je bil polakomnil in trboveljske purgarje obrisal za nos. Lepe voličke je gnal v Radeče. Z bogatim izkupičkom se je vračal s sejma ter se zadovoljen ustavil v Zidanem mostu. Tačas je bil tisti most res že zidan za železnico, ki je pravkar stekla in bila seveda tudi za Trboveljčane pravo čudo. Pa glej Kurnikovo kmetiško domišljavost; če imam denar si lahko vse privoščim, si je mislil — in že stopil na postajo ter ošabno zahteval — posebni vlak — v Trbovlje. Vozil se je mož kot cesar v salonskem vozu in v Trbovljah se je na vnest, da pride posebni vlak, zbrala vsa purgarska elita v nervoznem pričakovanju, kak visok dostojanstvenik kali bo kar s cesarskega Dumaja počastil Trbovlje. Kako strašno razočaranje, ko je iz vlaka izstopil širokoplečati Kurnik s cekrom v roki, veliko rdečo marelo pod pazduho, okrog vratu debelo volovsko verigo, široko nasmejan,

Premog je razdril staro idilo

— Ko je pozneje beseda premog postala tudi za našo dolino usodno geslo industrije se je polagoma jela seliti tudi v Vod in višjih pobočjih vsa kmetiška vsaka romantika in posestvo za posestvom, njiva za njivo se je preoblikovala v sivo torišče premogovne produkcije. Kmet je padal za kmetom. Najprej je rudnik kupil posestva na Dobrni, kmalu nato je prišla na vrsto Lakonca. Na švepovem zemljišču so zgradili prvo restavracijo, v Kraljevi hiši (kocici) pa je bila prva rudniška gostilna, dokler niso zgradili restavracije. Švep se je

O slovenskih knjigah in pisateljih

Osamel kakor hrast na planinski goščavi se je zadnjič dvignil v ponedeljskem »Jutru« nad ostale nezainteresirane slovenske ljudi idealni človek, ki je, osrčen po članku pisateljice Ljube Prenerjeve, napisal slovenskim pisateljem v bočirilo, založnikom pa v premišljevanje nekaj odkritih besed »še o rokopiših slovenskih pisateljev«. Ne bom razpravjal o pravdi, ki se vodi med domačimi založniki in pisatelji o stvari, kateri je dala Prenerjeva naslov »Slovenski pisatelji, kje so vaši rokopiši«, hotel bi le povedati idealnemu piscu, da je njegovo mnenje o odnosu slovenskega čitačevega občinstva do izvornih domačih del pogrešno in da zadelj ustanovitve založbe, kjer bi odločali o izdajanju knjig pisatelji sami, ni tako enostavno kakor ustanoviti umetniški klub. Ko bi bilo v Sloveniji vsaj tisoč ljudi podobnih ljubiteljem pisateljev, bi se pisatelj, ki ni v stiku z vpeljanimi založbami, ne tresel od bojazni, kako bo prodal svoje knjige. Tedaj ni nemara tudi tistih »prodreti v literaturo« pomeni izstati ljubiteljev, ne pa priljubiti se založniku, kakor se to pravi danes

Naš čitatelj je do izvornih domačih del bolj ali manj nerazpokošen. Koliko odgovornosti pade pri tem nanj, je težko dognati. Morda bi njegov odpor do domačih književnih proizvodov nekoliko osvetlila izjava, ki sem jo nedavno čul iz ust pravicega človeka. »Preveč ničvednega čitva, so nam prodajali prvo desetletje po vojni razni domači pisatelji. Odrinili si kupnino za knjigo, ko si jo pa prebral, se ti je zdelo, da se ti je duševno ozorje skrčilo, namesto da bi se razširilo. Težko verujem, da se je zadnje čase ta stvar popravila. Krive so razmere.«

Vpeljane in priznane domače pisatelje že se nekoliko čitajo, v to jih prisiljuje založbe, težje pa je začetnike, ki jih založbe

naselli v Zagorju, Brinovec v Kotredužu, Kurnik je umrl v Lakonci, Lukman se je preseelil v Bevkovo, Cajhen je šel v Celje, Račk v Bosno, Durniki pa v Gabersko. Nekdanje kmetijske bogatije tu okrog je bilo konec, rudarski kramp je tu zapel za dolga desetletja, industrija je s svojim strojem prevrta ves hrib ter mu za vedno izpremenila nekdanjo cvetočo zunanost. Danes se preko nekdanjih kmetiških posestev raztezajo na prvi nastop, ki so tudi že prerasli z drevjem in zelenjem, vendar se na ta pobočja nikdar več ne povrnejo časi Cajhnov, Gaglov in Durnikov, ki so bili priče kmetijskemu blagostanju vrh neštetihih premogovnih skladov!

Prihodnjic pa še kaj drugih zanimivosti iz naše preteure rudarske zgodovine, o prvih huntih, poznejših industrijskih naseljih, štrajkih itd. Mnogo vam imam povedati, je končal stric Medvejšek, ki mu pa ni dala žilca, da se je zadržal še pri tej in oni anekdoti, ves živahen v obujanju starih trboveljskih spominov.

Kupon za brezplačno „Minuto pomenka“ št. 63

vi, samo tedaj, če bi čitatelji naročili knjige neposredno pri založbi kot subskribenti, jolker bi se založba ne postavila na lastne noge. Poizkušali so že s takšnim; založbami, in če vprašate, čemu so prenehali, vam povedo, da imajo polno podstrešje neprodanih knjig ni dolg v tiskarni, zakaj mnogi, ki so knjigo kupili, je še po letu ali dveh niso plačali. Ker je knjiga delo domačega avtorja, plačilo odlagajo, češ, saj smo domači, ne bomo se pravadli začel nekaj deset dinarjev.

Dokler se razpoloženje čitateljev do domačih del ne spremeni in ne postane takšno, kakršno je po mnenju pisca ponedeljskega članka, toliko časa bodo slovenski književni proizvodi igrali pri nas podrejeno vlogo, češar pa ne bodo krivi založniki in njih »židovski čuti«, temveč čitatelji sami. S povečanjem zanimanja za domače knjige bi bilo pomagano tudi maskatere mu mlademu, nadarjenemu pisatelju, ki se v teh okoliščinah mora prodati na levo ali desno, kjer mu prirojiro pero tako, kakor se jim zdi potrebno. Le na ta način bi si lahko vzgajali pisce, ki bi ali vzporedno s svetom. Govorim o pisateljih z idealnimi stremiljenji ter o delih, ki niso napisana samo zaradi denarja. Ločiti dobro od slabega pa je dolžnost čitateljev. Ne pravim, da bi bilo treba vzeti za dobro vse, kar je domačega pravim le, ne odklanjati načelno tega, kar je domače. Z ljubeznijo do domačih del, toda s pazljivim in kritičnim pogledom na ta dela bo slovenski čitatelj pomagal ustvariti književnost, ki nam bo v ponos.

Piscu ponedeljskega članka se za ljubeznive besede in za vzpodbudo prigršno zahvaljujem. Ko bi le njegov vzgled vsek!

I. K.

Javna tribuna

poznao kupce. Ti kupci so zastran izbiranja knjig navadno zelo nesamostojni. Malokateri izmed njih bi si naročil domačo knjigo brez posredovanja akviziterja. Ustanovitev založniškega podjetja bi bila možna le s sodelovanjem čitateljev, to se pra-

Vzroki draginje slovenske knjige

Z zanimanjem smo zadnjič v »Jutru« čitali članek pisatelja Ignaca Koprivca in strinjamo se z njegovo ugotovitvijo, da je slovenska knjiga predraga. Napačna pa se nam zdi trditev, da so za to draginjo na knjižnem trgu odgovorni tudi akviziterji, po katerih krivdi se naj bi naša knjiga podražila kar za 20 do 30 odstotkov.

V resnici akviziter ne opdražuje knjige niti za en odstotek. Njegovo glavno opravilo je sprejemati naročila v predprodaji po tako zvanih subskripcijskih cenah, a kadar knjiga zagleda luč sveta, pride na trg po knjigotržni ceni, ki je sorazmerno višja. Ne očihek, temveč zasluga gre posredovalcu, da spravlja knjige po nižji ceni med ljudi, a takšno nižjo ceno omogoča samo kolektiven nakup, kakršnega v nekem smislu predstavljajo subskripcija. Kljub temu pa se večina ljubiteljev dobre knjige odloči za nakup teh po izidu in največkrat šele potem, ko so listi že objavili cene. Ljubitelj pač hoče imeti v svoji biblioteki samo kvalitetna dela, pa čeprav prihajajo za 25 do 30 odstotkov dražja na trg kakor v prednaročilnih. — Po krivem pa se g. pisatelj pritožuje tudi na knjigarnarje, češ da za posredovanje prodaje prav tako zahtevajo 25 do 30 odstotkov zasluzka. Knjižarne morajo pretežno večino knjig, ki jih imajo na zalogi, ob pre-

vzemu plačati z gotovino, in če se delo ne proda takoj, ko izide, leži včasih po več let na polici ali pa se sploh ne proda. Nemške založbe dajejo knjigarnarjem najmanj po 33 odstotkov popusta, včasih pa celo do 72 odstotkov. Za svoje trditve lahko potrdim z dokazi.

Priznam pa, da akviziterji delamo brez sentimentalnosti. Čim dražja je knjiga, s tem večjim veseljem jo prodajamo. Za nas pridejo v poštev samo visoke številke, a da je knjiga dobra in da gre v promet, je stvar vsebine, to se pravi, stvar avtorja. Poglavje o poštenosti akviziterjev pa je zadeva zase. Če se kdaj pa kdaj zgodijo kakšne nerednosti, so jih pogosto krivi avtorji — samozaložniki sami. Akviziter prevzame prodajo brez vsakega naplačila in se odpravi na pot. Včasih je po ves teden na terenu, da investira v zadevo vse svoje prihranke. Ko se vrne in izroči nam računicino, samozaložnik po navadi nima denarja, da bi odšteli dogovorjeno provizijo. Prav na tej osnovi so se že večkrat pripetili prekrški, da je akviziter protipravnno pri strankah kasiral denar. Takšna je reč v resnici. Pavalnih sodb pa ne smemo izrekat, ker je človek zmerom različen od človeka. Zaprtni pa si tudi velja, da je včasih ves uspeh kakšne nove knjige odvisen od dobrega posredovalca.

Daleč je od Vrhnike do Ljubljane

Vrhniška proga je že od nekdaj najbolj zapostavljena na teritoriju ljubljanske železniške direkcije in verjetno v vsej kraljevini, pa bodisi v pogledu števila vlakov, brzine vožnje pa kakovosti in številu vagonov. Sedanje razmere pa so vendarle malo preveč neznosne in kljub našim ponovnim prošnjam po zboljšanju vsak dan slabše. Ker se direkcija za naše prošnje noče zmeniti, smo prisiljeni, na javnem mestu obelodaniti razmere, ki vladajo na naši progi.

Vrhnika ima vsak dan samo tri vlake v Ljubljano in tri za povratek. Od teh treh vlakov odhaja po naših potrebah samo vlak, ki odhaja z Vrhnike ob 6.10 in vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 14. proti Vrhniki. Vsi ostali pa so razdeljeni tako, da nimamo previvalce Vrhnike in okolice ob progi nikake koristi od njih in bi bilo vseeno, ali vozijo ali ne. Če ima človek poslovni opravke v Ljubljani v kakem uradu, bankski upravi, sreskem načelstvu ali slično, mora od doma že z vlakom ob 6.10 zjutraj, vrtni pa se more domov šele ob 14. (odhod iz Ljubljane) in je doma v najboljšem primeru ob 15. Za malenkosten opravke mora človek postopati po Ljubljani 9 ur. Vlak, ki je vozil iz Ljubljane proti Vrhniki ob 11.19, so zaradi ne vem kakšnih vzrokov ukinili, ravno tako pa tudi vlak, ki je odhajal z Vrhnike v Ljubljano ob 9.30. Ta dva vlaka sta bila za poslovni svet najbolj ugodna in zelo potrebna in vendar ju je železniška uprava brez vsakega pomisleka ukinila, ne da bi se kakorkoli ozirala na koristi potnikov.

Delavci, nameščenci in dijaki pa so najbolj prizadeti s poznim odhodom vlaka, ki odhaja iz Ljubljane proti Vrhniki zvečer šele ob 19.10, in vsem potnikom še zdaj neumljivo, iz kakšnega vzroka in iz kake potrebe je železniška uprava spremenila vozni red temu vlaku, ki je prej res ob pravem času odhajal iz Ljubljane, ob 18.37 in s katerim smo bili vsi potniki zadovoljni. Za ponovno uvedbo tega vlaka ob 18.37 smo že trkrat prošili, vendar pa so naše prošnje ostale »glas vpijočega v puščavi«. Tudi za ponovno uvedbo vlaka ob 9.30 z Vrhnike in ob 11.19 iz Ljubljane smo že ponovno prošili, pa seveda brez uspeha, ker smo pač Vrhničani. — Vozovi našega vlaka so tudi poglavje zase. Izbrani so izmed »skartiranih« voz; nekateri so brez razsvetljave, tu se ne zapirajo vrata, nam okno, kurjava je pa v vseh slabša. Navadno se kuri šele ob odhodu vlaka, ker se stroj priklipi k vozovom šele tik pred odhodom s postaje.

Potem pa še zamude, ki jih ni ne kraja ne konca in ki se vrste dan za dnem, kakor na drugih progah redni odhodi. Saj ne mine dan, da ne bi imeli vsaj 10 minut zamude. Posebno je v zamudam prizadet večerni vlak, ki ima v ugodnem redu odhod določen na 19.10, ki pa je imel pravljen odhod po ugodnem redu prav redko. Zamude tega vlaka so na dnevnem redu, večkrat po cele pol ure in celo po celo uro. Tudi

vlak ob 14. iz Ljubljane proti Vrhniki ima velikokrat zamude, posebno ob sobotah in nedeljah, ko se vračajo z njim delavci in nameščenci in bi vsaj ta dva dneva radi bili doma malo prej. Ne vemo več, ali nas namenoma zapostavljajo ali kaj je temu vzrok. Mogoče želi železniška uprava sploh ukiniti to progo. Saj bi bilo to mogoče boljše, se vsaj jezili ne bi, ker koristni imamo od teh razmer prav malo, pač pa jelo, sitnosti in škoda. Ravno tako se nam zdi, ko da bi bili neki izgnanci, ne pa enakopravni drugim državljanom naše kraljevine Jugoslavije. Če na kadi drugi progii prošijo potniki za neko ugodnost, se jim takoj ugoditi (to se lahko vidi po objavah v dnevnem časopisu), dočim so naše prošnje, pa čeprav je na njih preko 300 podpisov prizadetih potnikov in pečati starih občin, popolnoma brez uspeha, kakor da bi volje ne bile vložene.

Prosimo vas, gospod urednik, če ste vi mogoče kaj bolj poučeni o navadah in predpisih železniške uprave, da bi nam vsaj to objasnili: Ali smo res v Jugoslaviji dve vrsti državljanov: eni brezpravni, drugi pa imajo vse pravice, — in kako se ti državljani razlikujejo drug od drugega. — Nekaj nad 300 ljudi

Vprašanje gorenjskega sloga

Bil sem te dni službeno po Gorenjski, med drugim kraji tudi v Radovljici, lepem, sončnem mestu. Opazil sem, da postaja to nekdanje starinsko mestce uprav najlepši kraj na vsem Gorenjskem. Na cesti proti Lescam je zgrajenih vse polno krasnih stavb, večjih palač, srednje velikih in manjših modernih vil, ki so ena lepše od druge. Kraj novotlavovane ulice od Sokolskega doma proti starejšemu delu mesta vidimo kar celo vilsko četrt, ki se lahko kosa z ono na Mirju ali za Bežigradom v Ljubljani, le z razliko, da ima ta najlepši kraj Radovljice prekrasno planinsko ozadje Julijskih Alp in Karavank — panorama, ki je ne najdeš z lahka enake v vsej Jugoslaviji. Ni čuda, da je priток letoviščarjev od leta do leta večji v tem rajsko lepem kraju, ki nudi sveži planinski zrak, izvrstno vodo in udobno novo kopalnišče poleg priznane dobrih gostiln že starega slovesa.

Nekaj je pa, kar te neprijetno zбоде v oči: to je slog nekaterih novih vil, ki je pač plod prevroče fantazije nekega novodošlega arhitekta in ki spominja na nekaj kitajski ali japonski način zidave, kar pa v te naše kraje z odlično lepim gorenjskim slogom prav nič ne spada! Tudi niso te številne okrogle luknje po balkonih in v zrak strleči tramovi nikak okras stavbam, saj nismo v deželi mikadov in gejš! Te misli so me nehoté obšle, ko sem si ogledoval te čudne, nenavadne stavbe! — Da ta pojav ne postane epidemija, moramo naše občinstvo opozoriti: ne okuzimo tipa naših prelepš, starih in novih pristno gorenjskih stavb!

I. R.

Po ženskem svetu

Zena, poklicno delo in dom

Vprašanje poklicnega dela za ženo je važen socialni in moralni problem, katerega rešitev ne dopušča odlašanja

Javno mnenje pri nas menda še nikdar ni bilo naklonjeno tistim poročenim ženam, ki izvršujejo poleg gospodinjstva tudi še poklic ali kakršno koli delo za plačilo. Zadnje čase se spet čujejo glasovi, ki pošiljajo poročene žene nazaj v družine. Najslabše pa se godi poročenim ženam, ki si same služijo svoj kruh, tedaj, kadar se začuti na delovnem trgu nezaposlenost v širšem obsegu. Tedaj poslušamo v govorih in beremo v listih na njihov rovašč očitke, ki često pričajo o nerazumevanju bistva tega pojva.

Predvsem je treba samo pogledati plačilne sezname delavcev, nameščencev, pa tudi pripadnikov tako imenovanega srednjega stanu ter cenike življenjskih potrebščin, pa preudariti, ali zmora večina naših moških preživljati s svojo plačo ženo in družino. To so vendar zelo preprosti računi, ki nam takoj povedo, da večina mlajših moških komaj zase zasluži. Torej je resnica, da se danes večina žensk, ki si kakor koli same služijo svoj kruh, ne morejo odreči poklicu oziroma delu za zaslužek iz preprostega razloga, ker mora živeti. Ker plačuje danes delodajalec svojega nameščencega po storjenem delu, ne pa po številu otrok, je preživljanje družine omogočeno edino, če prispeva tudi žena-mati s svojim zaslužkom. Tukaj nič ne pomaga vse sentimentalno vzdihovanje o materinski sreči ter o njenih dolžnostih in nalogah. Tu zmaga močnejša sila: preskrba kruha sebi in svojim.

Vendar pa je treba priznati, da je silno majhen odstotek tistih žensk, ki se bore za delovno mesto tudi zavoljo teh prednosti. Večino tira v poklic in za zaslužkom neizprosno boj za obstanek, ne pa težnja po neodvisnosti in enakopravnosti ali celo ljubezen do dela in do ustvarjanja. Ženske, ki se zavedajo tudi te pridobitve, so razmeroma silno redke, kajti današnji boj za obstanek je tako trd in neizprosno, da delovni človek razen kosa kruha skoraj ne more pomisliti drugih vrednot, ki mu jih prinaša delo za denar.

Ker pa nobeno izmikanje dejstev ne more spremeniti, je tudi za žensko bolj pametno, da pogleda življenje pogumno in obraz, ga skuša razumeti in uravnati svoj odnos do njega. Ta odnos bo pa stal na trilih nogah, če bi se žena dala upavati od nemogočih obljub ter se ne bi ozirala na zahteve časa in na dejansko stanje svojega gospodarskega položaja. Žena, ki pravilno gleda na razvoj in na življenjska vprašanja, poklicnega dela tudi načelno ne more odklanjati, temveč mora delati na to, da se okoliščine tako spremenijo, da bo zadnja ročna delavka občutila v svojem poklicu ne samo materialno preskrbo, marveč tudi etično vrednost dela, ki rodi v njej veselje do ustvarjanja.

Pomembnost ženinoga poklicnega udejstvovanja je tudi v tem, da žena drugače gleda na življenje okrog sebe, če je kjer koli zaposlena, ko pa tista žena, ki je bila vsekoli navezana zgolj na štiri stene svojega doma. Pojavi in dogodki, ki posegajo

v njene življenjske interese, vzbujajo njeno borbenost. Polagoma se začne zavestno in po lastni spoznavnosti vračati v delovno skupnost svojih tovarišev, v njihovo privedanje za zboljšanje usode, ki jo skuša sooblikovati. Prične se zavedati, da je tudi ona del skupnosti, da je skupna blaginja tudi njena blaginja. V njej začne dozorevati spoznanje, da ne sme biti nobeno delo, ki ga vršimo, v prid le posamezniku, marveč mora koristiti vedno le skupnosti. Samo tako prebujena ženska se bo zavestno pridružila borbi za ustvaritev takih razmer, da bo občutila delo res kot poklic, a da bo vsestransko poskrbljeno tudi za tiste žene, ki se hočejo posvetiti samo svojji prirodnoli nalogi — materinstvu.

Še eno prednost ima poklicno delo za poročeno ženo — seveda če ga vrši v ugodnih okoliščinah. Poklicno delo more ženo zblizati s svojim možem in s svojimi otroki, ki imajo neprestane stike z življenjem, in jih more razumeti in z njimi živeti v resnični duhovni skupnosti le tisti, ki ima sam stik s istim življenjem, ki ga razume in mu je blizu. V tem pa je žena, ki je kakor koli zaposlena zunaj doma, na boljšem ko tista, ki se ubija le z gospodinjstvom. S tem pa nikakor ni rečeno, da bi žena, ki je zgolj gospodinja in mati, ne mogla biti prebujena in razgledana. Toda razlika je v tem, da prvo silo k temu njen poklic, docim mora gospodinja do tega priti sama, z lastnim spoznanjem in prizadevanjem. A to je težko, če nihče ne kaže poti.

Družina v Rusiji

Marsikoga zanima, kako je v Sovjetski Rusiji urejeno vprašanje družine. Gotovo je bilo za revolucije in v porevolucijskih letih družinsko življenje drugačno ko danes, saj takrat ni bilo možnosti rednega življenja. Značilno za današnje razmere je, da je družina spet trdna vez in temeljna družbena celica, kar smo ponovno slišali tudi iz ust odgovornih sovjetskih državnikov. Poročilo o razbrzdani svobodni ljubezni, o »socializiranih ženah, o materam prisilno odvzetih otrok in podobno danes nihče več ne verjame.

Odnosaji med obema spoloma si one v Sovjetski zvezi na monogamnem zakonu. Zakonu je podlaga medsebojna ljubezen, ker gmotni razlogi ne odločajo več. Pri tem gotovo zavzema važno mesto naravstvena zavest. Brez nje ne more biti trdnega zakona. Vsakdanje življenje kaže, da je ta zavest sorazmerno visoka. Število sklenjenih zakonov je leta 1938 v primeri s prejšnjim letom naraslo za 52 odstotka, število ločitvev zakona pa je padlo za 46,8 odstotkov. Te številke kažejo na utrditev zakona v Sovjetski zvezi. Leta 1938. je od-

padlo na 1000 prebivalcev 38,3 rojstev, kar presega število rojstev v Angliji ali Franciji za dobrih 100 odstotkov.

Če bi v sovjetski družini nastopila odvajanje med možem in ženo, jima prihaja na pomoč svoboda do ločitve. Ta svoboda pa ni preširoka, da se prepričajo zlorabe. Sama pravica do ločitve je gotovo pozitivna, ker napravi konec neznoznim razmeram, do kakršnih prihaja včasih v družinah. Sovjetska država in javnost pa prepričujeta, da bi bila pravica do ločitve zakona pretveza za spolno razbrzdanost.

Sovjetska država v veliki meri odvzema staršem skrb za otroke, ki prebijejo mnogo časa v otroških domovih, šolah in drugih številnih zavodih, namenjenih dec. Vendar je težjše vzgoje otrok kljub vsemu v družini. Družina in država se spopolnjujeta v skrbi za bodočo generacijo. V zvezi s sovjetsko družino in njenim razvojem je skrb, ki jo država in izdatni meri posveča materam.

Kakor vidimo, se je sovjetsko družinsko življenje ustalilo na novih osnovah. V bodočnosti ni pričakovati bistvenih sprememb. Monogamni zakon je tudi v sovjetski družini temelj odnošajev med možem in ženo.

Albanska mati da sinu zgodaj puško v roko

Minuta pomenka

Za življenje in za vsak dan

MANAS

Priloženi rokopis kaže še precej ustaljen in k svojim ciljem stremen značaj, čeprav ga čustvo ovira pri vztrajnosti. Njeni duševnosti manjka realnega odnosa do življenja, zato večkrat sanjari in goji neizpolnjene želje, ki le prerade kalijo njen odnos do sveta.

CA CO, + IVKO

Vaša sedanja čustvenost in iz nje izvirajoča otonost, melanholiija in večkratna menjava razpoloženja bo kmalu prešla, ker se nagibate k stvarnosti in ker ste vestni pri svojem delu. Če boste preživeli to dobo brez večjih prestrežajev, bo mirno teklo vaše življenje.

MARIKA W.

V vaši nesreči vam, žal, ne morem pomagati. Jasno je, da vsemu temu niste vi krivi. Če vam bo to zagotovilo vilo vsaj nekaj tolažbe, bom vesel. Sinu pa dovolite, da si izbere poklic, ki ga veseli.

AHASVEIR

Vaš rokopis izdaja človeka, ki je zaprt v svoj lastni svet, v družbi se pa ne more prav uveljaviti. Odtod izvira neka zagrizena in zagrenjena zaljubljenost v samega sebe in močno podčrtavanje svojega jaza. Vi ste človek intezivnega čustva in močnih strasti, toda niti prvo niti drugo ni našlo pravega izhoda in zato ste kakor sveča, ki sebi sveti pa ne vé, da ji svetloba jemlje življenje. Ne znate se mirno in razumsko odreči nedosegljivemu, pač pa si z vedno novimi željami povzročate nove bolečine. Filozofija kislega grozja je tudi nekaj vredna!

PAVLOV

Ker ste po naravi sangvinčen značaj, zato je le malo verjetnosti, da bi popolnoma izruvali svojo vihravost in nestanovitnost. Manjka vam temeljitosti in poglbitve. Vse stvari sodite samo po njih zunanjem videzu. Skušajte vsako stvar vztrajati pri korenini in pri vsakem delu zgrajati do konca, pa lahko upate na uspeh.

HARMONIKA MODRA

Storita, kakor sta sklenila! Če se med tem kaj spremeni, ni pišite!

VEDNO HVALENA

Ker mi niste poslali rokopisa svojega fanta, vam ne morem povedati, koliko harmonizirata med seboj. Če je res tak, kakor ga opisujete, potem bi bilo res najboljšje, da ga pustite.

CVETJE S PLANIN

Vaše hrepenje ne more ostati neuslišano in čim bolj ste trpeli zaradi njega, tem svetlejšo in lepše vam pride naproti. Verjemite in upajte!

ALOJZIJA 11

Vi živite trdo življenje, zato je tudi vaš značaj trd, vztrajen in nepopustljiv. Vaš fant je precej nagel in omahljiv po srcu pa dober in precej čustven. Če boste pametna, boste lahko izhajala.

LJUBEČEK

Ce vam je dana kakršnakoli možnost za življenje, potem storite, kar ste se namenili, ker stokrat huje je življenje brez ljubezni kakor pa ločitev, pa naj javnost misli, kar hoče.

SV. RUPERT

Vi skrivate in tajite svojo naravo, zato pridete večkrat v priložnosti s samim seboj in svojo okolico. Zelo ste nedostopni in preveč samozavestni in poleg tega vam manjka še notranje uretenosti. Pozna se da se borite s temi napakami. Kakršno bo izid tega boja, takšno bo vaše življenje.

IRENA M.

Ce bi vas ljubil, vam ne bi pisal, na ga pozabite. Zato mislim, da je najboljšje če mu to prošnjo uslišite.

MILENA P.

Ce ga morete, ga priklenite nase s tem da se mu kažete vsak dan nova, raznolika da bo mislil, da vas vsak dan na novo zavzema. Zanimajte se za vse, kar njega zanima. Ce vam to ne uspe, imate malo upanja, da ga obdržite.

NAGE

Spremenljivo značaj, ki rad zaide v ekstreme. Čustveno ste močno razgibani: manjka pa vam urejenosti in trdnosti volje. Včasih se nagibate k neiskrenosti. V svojih nazorih porušate potrebne trdnosti in včasih vas lahka sapica pripravilo do tega da spremenite svoje mnenje o tem ali onem.

IGOE

Pri vas prevladuje čustvo, ki pa še ni popolnoma izoblikovano. Včasih se vas loti potrtost, ki ji ne veste vzroka. Nekam hočete, pa sami ne veste, kam. Mehkega srca ste in nekoliko preveč odkriti.

POTNIK

Vaše razpoloženje se večkrat menja. Ste precej čustvene narave, vendar pa je vaše čustvo v harmoniji z razumom, ki upošteva realni moment v življenju. Razvito imate tudi fantazijo, ki pa ne prekorači meja stvarnosti.

M. INV.

Vaše sedanje stanje bo še nekaj časa trajalo, potem pa vam bo šlo na bolje v vseh zadevah, ki vas začasno tarejo. Bodi pa pri vsem previdni in nikar ne popuščajte v pravičnih stvareh!

GEJSA ST. 7.

Priloženi rokopis kaže skromnega človeka, ki se znajde v vseh okoliščinah življenja. Odlikuje ga natančnost pri delu in tudi vztrajnost ni manjka. Nekoliko več širokogrudnosti in razgibanosti mu ne bi škodilo.

4. SEPT. 1912.

ONA:

1. Zaljubljena je nekoliko vase, toda egoistka ni.

2. V nekaterih stvareh je zelo natančna, srčne kulture pa ji človek ne more odrekat.

3. Za ljubezen je pripravljena žrtvovati vse, pri tem pa ne gleda na materialne koristi.

4. Ima smisel za lepoto, je zelo čustvena narava, močnih strasti in močno erotična.

VI:

1. Niste zaljubljeni vase niti egoist.

2. Ste širokogrudni in ne brez srčne kulture.

3. Ne iščete koristi, toda velike požrtvovalnosti niste zmorni.

4. Imate smisel za povezanost stvari, ste duševno razgibani in zmerno erotični.

P. S. Č. — R.

Priloženi rokopis kaže realnega človeka, ki mu je delo vse za drugo pa ima bolj malo smisla. Za družbo ne mara mnogo. Je odločen in vztrajen.

ZLATA

Vsebi neurejena, nekoliko romantična deklica. Ima polno zalogo želja in hrepenenja. Rada sanjari in včasih se je loti otonost. Nagnjena je k udobnemu življenju, zato se ne more prav sprizajiniti z delom, pri katerem je malomarna in površna.

HARMONIJA

Priloženi rokopis kaže osebo živahne in odkrite narave. Pri svojem delu je razgibana, a vestna. Nekoliko se vdaja resignaciji, toda hitro se zbere in spet je v pravi tiri.

HELIOGABAL 1940.

Vaš rokopis kaže nekoliko živahnega in s samim seboj nezadovoljnega človeka. Zato radi zbadate in zafrkavate svojo okolico. Neka površnost je v vašem mišljenju in delovanju. Zelo ste čustveni, toda svojih čustev ne znate prav urediti, zato zaradi njih večkrat trpite. Čeprav ste zelo impulzivni, vendar ne morete zaznamovati posebnih uspehov, ker vam manjka odločne volje in vztrajnosti.

LB. 1905.

Vaše razvrzanosti je kriva napačna vzgoja, ki je v vas pustila marsikaj otroškega, tako da se zdaj ne morete v tem svetu znajti. Tudi vaš fant ima nekaj podobnega v sebi, samo da je on to nekaj združiti z življenjem in da se mu na zunaj ne pokaže. Pozneje boste prišla skupaj, toda vajini odnosi se bodo spremenili.

L. Askulin

DAREŽLJIVOST

»Kaj ti bosta dva pesja?«
»Za svojo tačo sem ju kupil.«
»Ali ji ne bi bil eden dovolj?«
»Ne. Ko je videla prvega psa te vrste, je rekla, da bi dala pol življenja zanj.«

Fotoamater

Povečevanje — s pametjo. Zimski čas že davno ni več čas, ko smo spravljali naše kamere v omaro da smo jih privlekli na dan šele v novi pomladi. Res je pa, da naš dolgi večeri bolj nego v vsakem drugem letnem času silijo prvenstveno k delu v temnici. Zlasti k povečevanju. Marsikdo si je povečevalnik sam izdejal, a ta povečevalnik kaže pogostoma razne neprijetne lastnosti. Tako je že težko dobiti povečevalni aparat, v katerem bi se negativ po daljšem delu posteno ne segrel. Za ploščo to v splošnem to še ni tako nevarno, ker se ogrevajo kolikor toliko enakomerno. Filmi pa kažejo v takšnih primerih to neprijetnost da se vzvalovijo in potem je povečava na tem in onem mestu neostra. Posebno previdno je treba ravnati s filmi, ki so nekoliko vlažni. Negativnim presenečenjem se izognemo bodisi s češči-mi odmorji med delom ali pa še bolje tako, da ohljuje za žarnico povečevalnik v skrbimo za ventilacijske luknje. V ostalem naj žarnica v povečevalniku ne gori dalj časa, nego je za ustanovitev ostrine, za osvetlitev poskusnega odrezka in za osvetlitev slike same neobhodno potrebno.

Navadni amaterski povečevalnik ki dela v navpično smer preide kaj lahko v nihanje, če nekdo v stanovanju zalopne vrata, če hodiš po tavnici ali pa če gre težko vozilo mimo hiše. Tudi takšni tresljaji povzročajo seveda neostre, zato je treba povečevalnik primerno fiksirati.

Delo s poskusnimi odrezki amaterji vse preradi prezirajo. Potem se ne smejo čuditi, če doživljajo neprestano presenečanja. Če pa že delamo s poskusnimi odrezki, tedaj nikar ne štedimo preveč z njihovo dolžino in višino, kajti premajhni odrezki nam ne pokažejo ničesar in naša prejemotivnost k napakam. Odrezek je treba na povečevalno desko položiti tako, da obseže najolj; bistvene dele slike, razen tega pa najvišje svetlobe in najgloblje sence. S preozkim odrezkom tu ne pridemo daleč. Vzeti moramo širšega ali pa položiti več ožjih odrezkov na različne dele slike.

Predhodna osvetlitev papirja ima drugačen namen nego predhodna osvetlitev negativov ki do neke mere povečuje občutljivost negativnega tvoriva. Na prvem dosežemo z njo spremembo gradacije, in sicer v svetlobah kar je včasih zelo potrebno. Potrebna je tedaj, kadar hočemo doseči v svetlih delih slike več drobne risbe zlasti pri posnetkih proti svetlobi, ali pa če imamo opravka z velikimi svetlimi ploskvami, ki so v njih razlike med svetlobami in najvišjimi svetlobami premalo krite. Predhodno osvetlitev izvršimo najbolje s povečevalnikom samim, ki mu svetlobo precej zmanjšamo pa ne z zaslono, temveč s primernim številom motnih ali opalnih šip ali pa z rumenico. Čas predhodne osvetlitve določimo s stopnjevanjem osvetlitve poskusnega odrezka (brez negativnega seveda), n. pr. z 10, 11, 12 sekundami itd. Pri razvijanju poskusnega odrezka moramo skrbno paziti, katera osvetlitvena stopnja kaže slihoten siv ton. Naslednja nižja stopnja nam daje potem pravilno predhodno osvetlitev. Rečimo da se omenjeni sivi ton kaže pri osvetlitvi 12 sekund, tedaj osvetlilno papir z 11 sekundami. Pri pravi osvetlitvi negativ pod negativom zadostuje že majhna svetlobna množina, da na tako pripravljem papirju povzroči razločno sivino. V senčnih in srednjih tonih se ta sivina ne bo izkazovala pač pa v svetlih partijskih razen v najvišjih svetlobah, ki ostanejo popolnoma bele, kakor mora biti.

Da moramo imeti lečo in steklene plošče povečevalnika vedno čiste, je razumljivo samo po sebi.

Fotoklub Ljubljana: V torek slikovna kritika, v četrtek seja upravnega odbora, v petek občajni članski večer, v nedeljo smuški izlet!

Kranjske amaterje in planince opozorjamo: na ustanovni sestanku fotografkega odseka SPD, ki bo jutri, v torek ob 20. v gimnaziji. Že zadnjič smo omenili, da je dolžnost tudi kranjskih amaterjev sodelovati za splošno slovensko fotografijo. Novi fotografski odsek jim bo dal za to dovolj prilike, na njegovi podlagi bodo lahko gradili dalje. Nadaljnje besede so odveč. Opozorjamo pa jih tudi na zelo zanimivo predavanje, ki ga bo imel K. Kocjančič iz Ljubljane naslednji večer, v sredo ob 20. pod okriljem Ljudske univerze v gimnazijski telovadnici. Predavanje pod naslovom »Planina cvete: obsega okrog 120 diapositivov v naravnih barvah in podaja izčrpen pouk o uporabi barvnih emulzij za snemanje planinskih motivov in cvetlic. Da bodo imeli dovolj užitka tudi tisti, ki jih tehnični fotografski problemi ne zanimajo toliko, jamči predavateljevo ime.

Fotoklub Ljubljana: V torek slikovna kritika, v četrtek seja upravnega odbora, v petek občajni članski večer, v nedeljo smuški izlet!

Kranjske amaterje in planince opozorjamo: na ustanovni sestanku fotografkega odseka SPD, ki bo jutri, v torek ob 20. v gimnaziji. Že zadnjič smo omenili, da je dolžnost tudi kranjskih amaterjev sodelovati za splošno slovensko fotografijo. Novi fotografski odsek jim bo dal za to dovolj prilike, na njegovi podlagi bodo lahko gradili dalje. Nadaljnje besede so odveč. Opozorjamo pa jih tudi na zelo zanimivo predavanje, ki ga bo imel K. Kocjančič iz Ljubljane naslednji večer, v sredo ob 20. pod okriljem Ljudske univerze v gimnazijski telovadnici. Predavanje pod naslovom »Planina cvete: obsega okrog 120 diapositivov v naravnih barvah in podaja izčrpen pouk o uporabi barvnih emulzij za snemanje planinskih motivov in cvetlic. Da bodo imeli dovolj užitka tudi tisti, ki jih tehnični fotografski problemi ne zanimajo toliko, jamči predavateljevo ime.

Fotoklub Ljubljana: V torek slikovna kritika, v četrtek seja upravnega odbora, v petek občajni članski večer, v nedeljo smuški izlet!

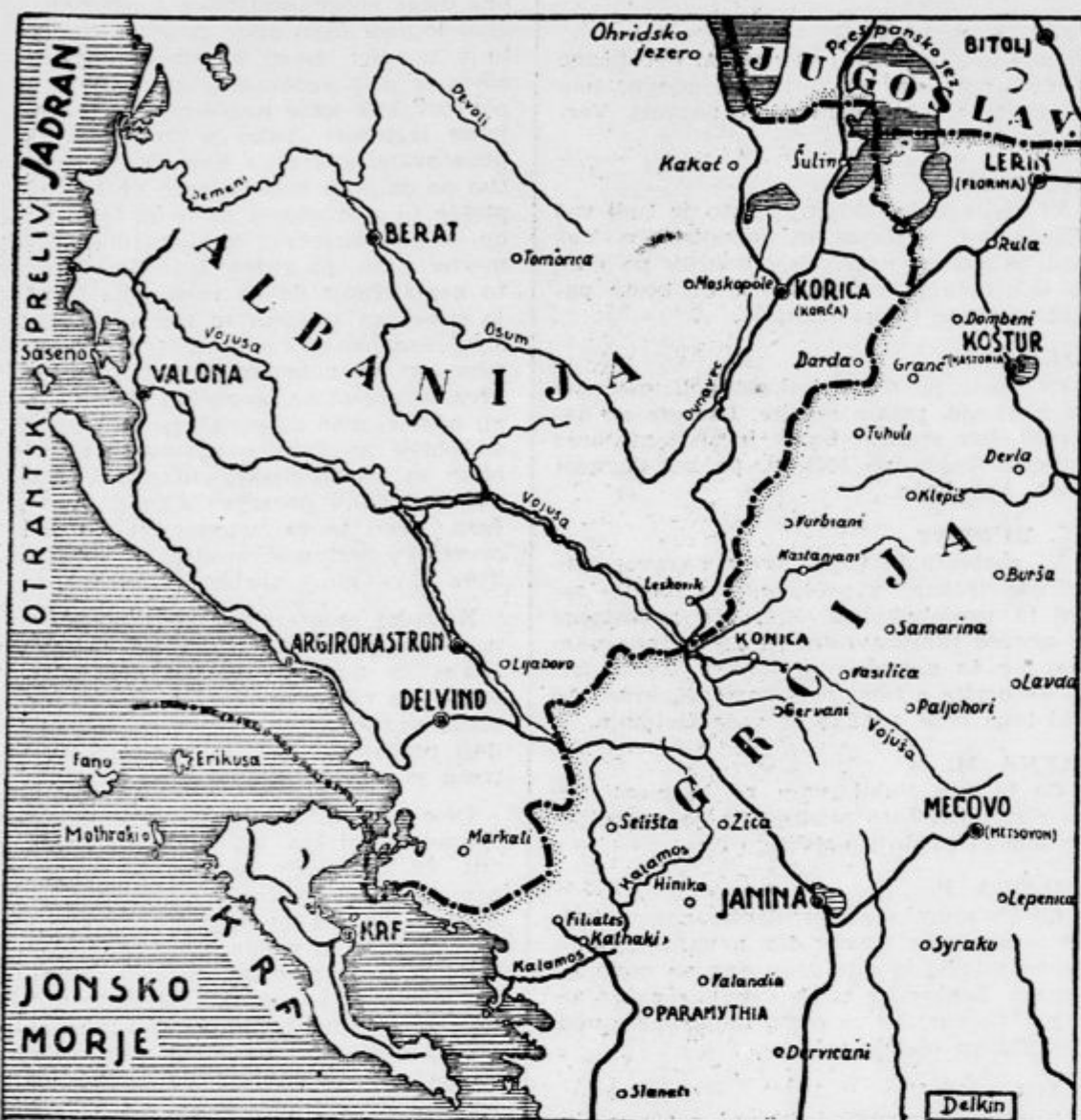
Rože - zdravilo

Košutnik (lat. gentiana lutea) ali »umeni svišč« raste po travnikih in pšičkih Švice, Tirolske Bavarske in Črni-m lesu, pa tudi pri nas. Je to trpežna, zunanjo rjava, debela dolga korenina s 60 cm od enega metra visokim, okroglim gladim stebrom. Listi so nasprotni, jajčasti neterožilnati, spodnje pecljati in zelo dlaki, zgornji pa so brez peclja. Košutnik cvete v juliju in avgustu. Košutnikovo korenino nabiramo od starejših rastlin tesnoli ali v začetku spomladi. Sveža korelina diši nekoliko ostro ter zoorno. Posušena je sibiškega vonja. Njen okus je v začitku sladkast, ponebe na postane g rak — Čaj se uporablja (3 g na tri čes) volje, kar pustimo 4—5 minut vreli kot izborno sredstvo če nas v žil-dcu tišči proti feledni slabosti naphovanju bledici, škrofejnoma slabosti omedevci, pri zastajanju v trebušnih organih in g'stam. Olajša tudi kašelj (pije se vsaki dve uri do eno žlico). Noče ženske nai tega sredstva ne pijejo. Zuna se u-orabja kot obkladek namočen v obari korenin pri gnojnih ranah.

Barvilni brošč (lat. rubia tinctorum) se nahaja pri nas samo do n'sadlih. Ima vejjasta trda, bodljikava steb'a, prav tako jajčaste liste, rumeno cvetje in črne plov-dove. Cvete junija in julija. Okus je cster in grenek. Korenina povzbuje seč pri zlatenici, gr'ži in trebušnih boleznih, ooi pokvarjene sokove, čučtuje onemogel in poživl delovanje trebušnih organov.

Tri tisoč let Albanije

Dežela je preživela dolgo vrsto gospodarjev, a svoboda je ostala najvišja vrednota v duši njenega človeka

Vojna med Grčijo in Italijo, ki je prinesla deset tisoč preselečenj, je v svetovni javnosti povzročila tudi zanimanje za enega najstarejših balkanskih narodov, za Albance. Zgodovinarji smatrajo Albance za neposredne potomce Ilirij, ki so v starem veku naseljevali tudi ves zapadni del Balkana in ki so pripadali veliki indoevropski...

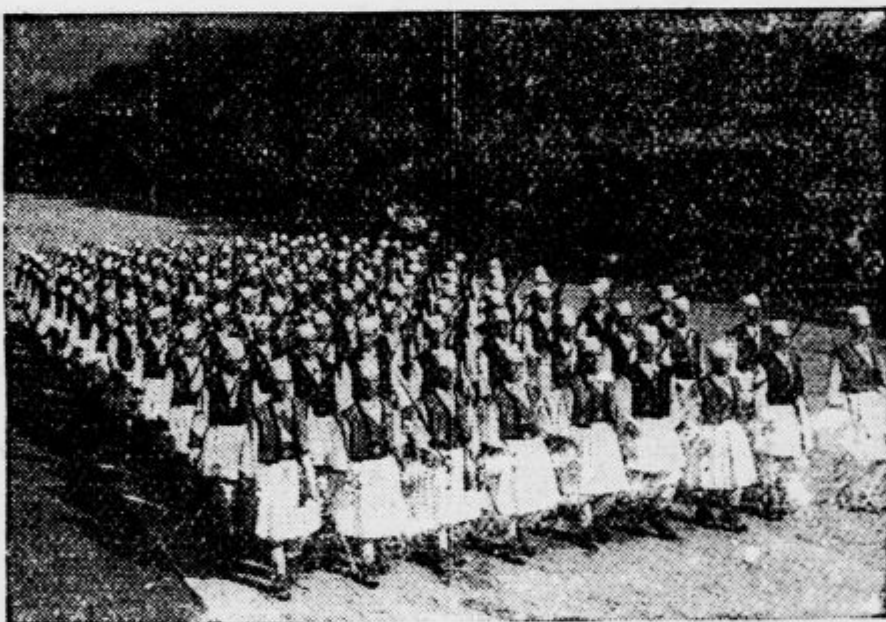
Bivši albanski kralj Zogu I., čigar pristaši so v Korici po nekaterih poročilih že sestavili novo albansko vladno

ski narodni skupini. Rimljani so si mnogo prizadevali, da deželo spravijo pod svojo oblast, in so po veliki, uspešni vojni proti ilirski kraljici Tevti leta 250. pred Kr. deželo v resnici podjarmili. Zaradi pretežno goratega značaja Albanije pa je zasedanje zelo počasi napredovalo in je bilo zaključeno šele za cesarja Avgusta, kakšnih 250 let pozneje. V teku zgodovine so imeli Albanijo vsi močiji tuji gospodarji v rokah. Za časa preseljevanja narodov so jo za nekaj časa zavzeli Vzhodni Gotje, za njimi so prišli Bizantinci. Za njihove vladavine so se naši slovanski predniki naselili na periferiji dežele, ki pa je še zmerom ostala pod bizantinsko oblastjo. V 11. stoletju so del Albanije zasedli Normani, ki pa so ostali v deželi samo nekaj let. Pozneje so Srbi, Benečani in epirski despotje tekmovali med seboj za nadoblast, nato pa so si deželo razdelili Bolgari, Bizantinci in Anžvinci. V letih 1343-48 je Albanijo osvojil Dušan Silni, ki je poleg nje zavzel tudi Makedonijo pa Tesalijo in Epir in se dal v Skoplju oklicati za carja Srbov in Grkov. Za njegove vlade je samo del albanske obale ostal Anžvincem.

Najslavnejši del albanske zgodovine pa spada v dobo bojev s Turki, ki so se začeli leta 1391. Benečani so spretno izkoristili zadrego ogroženega naroda in so si po vrsti osvojili Drač in Skader, od jurga in vzhoda pa so uspešno prodirali Turki, ki so l. 1417 zavzeli Valono. Turška oblast pa se nad narodom, ki spada med najbolj svobodoljubne na svetu, nikakor ni mogla uveljaviti in je imela neprestano opravka z upori, v katerih so Albanci pokazali izredno mero požrtvovalnosti in heroizma. Ti upori so dosegli vrhunec, ko se

jun je leta 1443 postavil slavni Skanderbeg na čelo. Skanderbeg se je v resnici pisal Jurij Kastrioti in je bil sin albanskega plemiča iz Lješa. Ko je bil še majhen, so ga Turki vzeli kot talca s seboj, a ker je bil izredno talentiran, so ga pomohamedanili in ga hoteli vzgojiti v janičarskega odličnika ter so mu vzdelali ime Skanderbeg (knez Aleksander). Bil je nekaj časa visok uradnik, a ko so Madžari začeli Turke uspešno potiskati nazaj čez Balkan, je pobegnil in svojo domovino in svoje rojake pozval na borbo za svobodo. Njegova uporna armada je šla od zmage do zmage, potolkel je sultana Murata, ki je z ogromno vojsko 100.000 mož vdril v Albanijo, in ga prisilil k umiku, ko je oblegal Krojo. Njegove zmage pa so bile na žalost samo začasne, zakaj leta 1479 je Albanija postala za daljšo dobo turška provinca.

Po tistem so se mnogi rojaki iz severnih pokrajin izselili, po večini v Italijo, prebivalstvo nekaterih predelov pa je pristopilo k mohamedanski veri in stopilo v turško vojsko. Upori pa so se nadaljevali skozi vsa naslednja stoletja. Turška oblast med narodom ni mogla pognati korenin. Brez uspeha je ostal tudi svečani obisk sultana Mohameda V. leta 1911. Dne 28. novembra 1912 se je Albanija proglasila za neodvisno, homatijam pa tudi poslej ni bilo kraja. Dežela je doživela še vse mogoče avanture — naj priključimo v spomin samo zgodbo s princem Wiedom, ki je v deželi svjadal od marca do septembra 1914 pa zasedbo severne Albanije od januarja 1916 do oktobra 1918 po avstro-ogrskih četah, ki so prišle »delat red« — a ko so se viharji poglobili, ji je antanta v

Parada albanske garde

avgustu 1921 začrtala meje, ki jih je imela leta 1913, z Argirokastrom in Korčo vred, ki so ju bili za nekaj časa zasedli Grki.

Dežela pa vendar ni mogla priti do notranjega miru, zamažan so bili vsi poskusi monsignorja Fana Noli, ki je skušal najti več zaslombe pri zapadnih demokracijah in je hotel uveljaviti deželno sodobnejši politični red, izjalovil so se podvigi kralja Zogua. Za veliko noč lanskega leta so v deželo začele korakati italijanske čete,

a mir, ki so ga nosile Albance, je bil kratkega veka. Kako se bo igra, v kateri je na nevtralo Albanijo padel morda najtežji delež, končala, bomo videli šele, ko bo diplomacija za zeleno mizo sklepala račun.

Najhujše zime

Nekateri prerokujejo, da bo letošnja zima izredno mrzla. Pravijo, da bo celo hujša od minule, ki je bila izredno dolga in ostra. Poleg tega je imela še to enavladno lastnost, da ni zavzela samo en del našega kontinenta, temveč kar celo Evropo, tako da bo zapisana v analih vseh držav kot ena najhladnejših zim.

Tako ostre in dolge zime pa niso tako redke kakor bi si kdo mislil. Zgodovina beleži celo vrsto strahovitih mrzlih ki so bile tudi izredno dolge. Najhujših med najhujšimi je bilo toliko, da jih nikakor ne moremo vseh naštet, ker bi nam kaj kmalu zmanjkalo prostora. Naj omenimo zato samo nekatere.

Rateče-Planica za zimsko veselje

Pod nekako pesniškim naslovom »Rateče-Planica za zimsko veselje« je te dni izdalo Tujskoprometno društvo v Ratečah-Planici svoj novi propagandni prospekt za svojo pokrajino. Če smo pravičniki, moramo reči, da je bilo rateško-planiško Tujskoprometno društvo stvarno upravičeno, da je na svoj novi propagandni prospekt zapisalo ta naslov. Narava sama je obdarila Rateče in njihovo dolino Planico s prido in lepoto in primernim gorskim svetom, kjer so pozni snežne prilike take, da dopuščajo smučanje, sankanje in drsanje po ledu

Dom Ilirije v Planici

od zgodnje zimske do zgodnje pomladne dobe, od začetka decembra pa do sredine aprila.

Rateče leže na odprti planoti med Julijskimi Alpami in vzhodnimi Karavankami ter imajo takoj pod vasjo, v Kapusih in Ledinah pa na Danjah, prijetna smučišča za slehernega gosta. Kapusi so posejani za malimi grički in nudijo v prvi vrsti smučišča za deco, da se privadi na prvo gibanje smučarske umetnosti. Za smučarje planice so smučka polja na podnožju Julijskih Alp in Karavank, kjer so tudi strma smučišča za izurjene smučarje. Na južni strani Rateč je v Slatnah obširno smučišče, enako tudi po njivah v Vogljah, po travnikih Pod goro in na Goricah, ki

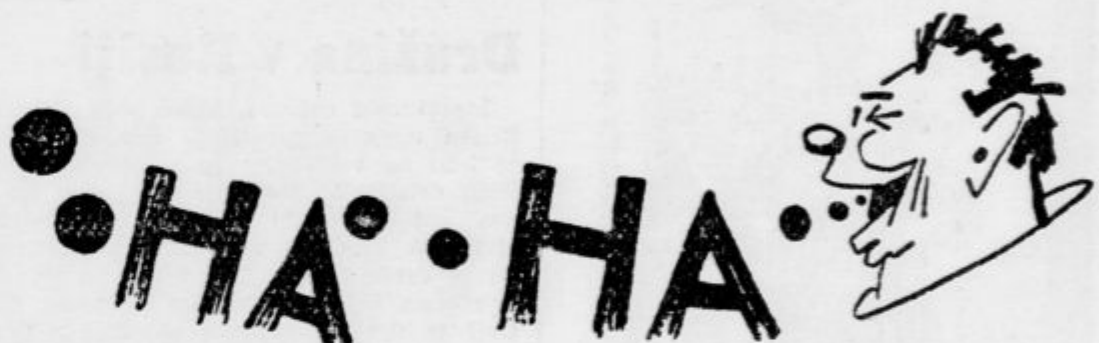
Leta 1568 so številni konjeniki Viljema I. Oranskega zaradi strašne zime zmrznili kar v sedlih s katerih so jih imali povsem trde. Izredno mrzle so bile tudi zime v letih 1575, 1594 in 1620-1621. Neka kronka iz 1667 leta beleži, da je 2. aprila zamrznila neka ladja na Zvuderskem jezeru. Leta 1708-1709 je zmrznilo v Parizu 3500 ljudi. Mrz je bil tako hud da so morali ukiniti vse straže, drevesa pa so kar pokala. Mrz je trajal do konca marca. Leta 1740 je nemška reka Elba take zamrznila da so od Hamburga do njenega zliva v morje lahke jahali po nji. Po Severnem morju pa je bila sploh onemogočena vsaka ploeba. Iz Stockholma so mogli po ledu peš do Aalandskih otokov. V okolici Moskve je zapadel sneg tako visoko, da je zamedel vse vase. Da je pod snegom še nekaj življenja, je dokazoval isar, ki se prodiral iz snežne pušče v bližini Hamburga je neki poštni vlak dospel na kvadratov z mrtvimi potniki vsi so zmrznili med potjo. V Luksemburgu so zmrznili takrat tudi vse ptice. V Petrogradu se zgraditi veličanske palače iz samega ledu.

Izredno ostre zime v prejšnjem stoletju so nekajkrat povzročile ogromno škodo in nekajkrat je zamrznilo tudi Crno morje. Najhujša zima v naših krajih pa je bila leta 1929, ki se je gotovo še vsakdo spominja.

Suhim vrhom in Slemenom. Ta tretja smučka pot je le za bolj izurjene smučarje druga pa je priporočljiva za povratek iz Tamarja. Od Tamarja dalje drži ena smučka pot čez Sleme na Vršič in odtod v Kranjsko goro, druga pa po Malim Kotu na smučišča Jalovca, od tod dalje pa na Veliki Kot. Smučka pot z Velikega Kota

nazaj v Tamar je najlepša alpka pot za visokogorski smuk. Na podnožju Jalovca se odcepi od nje stranska smučka pot, ki gre pod Humlijem in mimo Privodov do Tamarja. Pri Crni vodi se združi s smučko potjo, ki vodi na Sleme oziroma Vršič. Še eno pot imamo v dolini Planici, ki drži od Doma Ilirije čez Slatno in mimo Jezeru v Podkoren oziroma v Kranjsko goro. — V Karavankah gre smučka pot iz Rateč po Trebržah k planinskemu domu pod Pečjo, odtod na Peč ali neposredno na Planino, od Planine dalje čez Petelinjek, Ležo in Lomice na Ravne nad Rečami, kjer se konča skoraj sredi vasi. Druga pot gre po daljšem ovinku čez Mlake. Suše in Pungart na Stranice oziroma v Rateče. Na Lomiceh se od te smučke poti odcepi pot na Poljano (Korensko sedlo) in dalje v Podkoren oziroma Kranjsko goro. Za izurjene smučarje je strma smučka pot za smuk z Mececnova v Rateče. Ta pot je dolga nad 3 km in drži z Mececnova čez Kamarico in Lome na Goricah in se konča malo pred železniško progo, ki vodi v Italijo.

Smučkih polja in poti je v Ratečah-Planici na izbiro za deco, za mladino in za starejše, za začetnike, za manj izurjene in za izurjene smučarje, kakor tudi za prvake v smučanju. Tudi za smučke skakače je dobro preskrbljeno. Ob vходу v Planico leži na podnožju Podaška 65 metrska skakalnica in tudi najmanjša skakalnica za vaško deco. Dobrih deset minut od 65 metrske skakalnice proti jugu leži 25 metrska skakalnica, ki jo uporablja mednarodna šola za skoke. Še nekoliko dalje proti jugu pa stoji največja skakalnica, po kateri so zasloveli Rateče-Planica. Na tej skakalnici je bil dosežen svetovni rekord v skokih — 107 m. skakalnica pa ima še skoke do 125 m. — Gornjesavska dolina, osebno pa Rateče-Planica, so res kotiček naše zemlje, v katerem more sleherni smučar najti zimsko veselje: sankanje, smučanje, drsanje in smučke skoke.

Rokopisi 1940

Je napisal pisatelj Muha tri romane za naš rod, rokopise je ponujal v vseh tiskarnah in drugod.

Nosil je to težko breme, v beli dan in v temno noč, od te teže se naredil ob želodec je obroč.

So povsod ga odslovili, češ, denarja nimamo, mi se le za tuje slovstvo radi pozanimamo.

Tri podplate je potrgal, zmrzval in gladoval, ko obupal je nad svetom, vrvi si je za vrat dejal.

Ko so v grob ga položili, so vpisali v nekrog: »V miru revež naj počiva, rešen zdaj je vseh nadlog«.

»uha v polnoč vedno vstane, po tiskarnah vseh strah, po francosko, po angleško z uredniki govori.

»Sem naučil se jezikov od sosedov sred neba, žal mi je, da sem Slovenec — kruha mi pero ne da.

Če se bom rodil še enkrat, v esperantu pisal bom, upam vsaj, da bom pač takrat, našel v grobu mirni doma. —

Mara J. Tavčarjeva

CUDEN SOPOTNIK

Marka Twaina je na postaji nagovoril znanec:

»Rad bi potoval v Washington, pa nimam denarja. Pomagajte mi!«

»Prav, je odvrnil Mark Twain. »To bova že uredila. Skril vas bom pod svojo klop.«

Potem je šel k železniški blagajni, ki je v vagon stopil sprevidnik, se je zelo začudil, ker mu je Mark Twain izročil dva vozna listka.

»Kako? Dva listka? Kje pa je tisti, ki imate zanj drugi listek?«

»Tamle pod klopjo. Ali ni čuden patron?«

TRI RANE

Sodnik: »No, gospod zdravnik, kaj mislite o ranah žrtve?«

Zdravnik: »Dve sta vsekako smrtni, toda če bo bolnik dovolj trden, se utegne tretja v kakšnih dveh ali treh mesci zaceliti.«

NE SAMO IZ VODE

Vinski trgovec Samuel pokliče na smrtni postelji k sebi svoje tri sinove in jim reče med drugim:

»Preden umrjem in se za vedno poslovim od vas, vam moram izdati važno trgovsko skrivnost: vino se lahko dela tudi iz grozdja...«

VZROK

»Zakaj pa gospa Dretova ne kupuje več pri peku Zemljiču?«

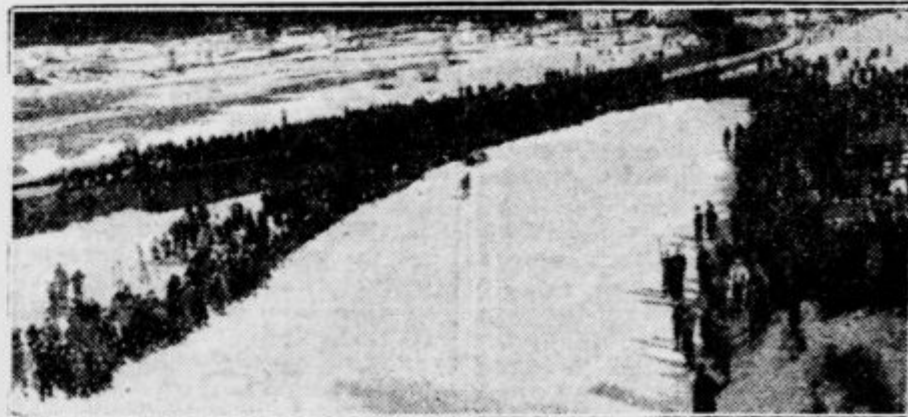
»Ker jo je užalil.«

»Kaj pa ji je rekël?«

»Da je ona njegova najstarejša odjemalka.«

Francoski vefilm »GRBAVI« VITEZ LAGARDER je tudi v Ljubljani doživel velik uspeh. Delo je pripravljeno po romani P. Fevala »Grbavec ali Mali Parizan«, ki je bil pred sto leti najpopularnejše čtivo v Parizu. Glavni sliže tega po režiji in igranju odličnega filma je pač karakteristika tedanje dobe: ljubezen, vino in dvoboj. Naslovno vlogo igra ROBERT VIDALIN, prvak francoske Komedije.

Takole je v Planici, kadar se zbere množica k tekmam na veliki skakalnici

Arg v Tirani

Bilanca prvega tekmovanja v slovenski nogometni ligi

Nekaj zanimivosti o borbah na splošno in o posameznih tekmecih — SK Ljubljano čaka na pomlad odgovorna naloga — Kaj bo ukrenil SNZ za predek našega nogometa

Ljubljana, 15. decembra
Prvo tekmovanje v slovenski nogometni ligi je za nami. Z izjemo nedelje 3. novembra, ko se je vršila v Zagrebu pomembna državna nogometna tekma z Nemčijo, je slovenska nogometna zveza izdala 14 zaporednih tednih od 1. septembra do 8. decembra, da je izpeljala tekmovanje do konca.

Osem enajstoric se je v tem razdobju na zelenem polju z menjajočo srečo borilo za prvo mesto v slovenski ligi, s tem tudi prvaka Slovenske nogometne zveze in udeležence v ligaskem tekmovanju za državno prvenstvo prihodnje spomladi postala SK Ljubljana. Za njo so se zvrstili SK Zeleni iz Maribora, SK Amater iz Trbovelj, SK Mars iz Ljubljane, SK Bratstvo z Jesenic, SK Kranj iz Kranja, ISSK Maribor iz Maribora in SK Olimp iz Celja.

Kakor smo pričakovali že v začetku, je zmagovalac v slovenski ligi, s tem tudi prvaka Slovenske nogometne zveze in udeležence v ligaskem tekmovanju za državno prvenstvo prihodnje spomladi postala SK Ljubljana. Za njo so se zvrstili SK Zeleni iz Maribora, SK Amater iz Trbovelj, SK Mars iz Ljubljane, SK Bratstvo z Jesenic, SK Kranj iz Kranja, ISSK Maribor iz Maribora in SK Olimp iz Celja.

Številke in poročila pravijo:

Med zmagami za enega oziroma porazi za drugega je bilo največ (16) takih, ki so bile dosežene z razliko 2 golov, 14 se jih je končalo z razliko enega gola, 9 z razliko 3, 4 z razliko 5, 3 z razliko 4 in tri tekme z razliko 7, 10 oziroma 13 golov. Zanimivo pa je, da je bil največkrat dosežen zelo visok rezultat. Z razliko 4:1 se je končalo kar 7 tekem, 6 z 2:1, enako številko s 3:2, 5 tekem s 3:1 itd. Tekem, v katerih poraženo moštvo ni zabilo niti častnega gola, je bilo 15, med njimi 8 z rezultatom najmanj 4:0, 6 med njimi beleži tabela na račun najslabših tekmecev, namreč Maribora in Olimpa, ki je pospravil tudi dve najvišji razliki (10:0 in 13:0).

Brez gola je minila samo tekma med Marsom in Zelenimi v Mariboru. Drugače pa je med neodločenimi največ takih, ki so se končale z 2:2 (3), 2 z 1:1 in ena 3:3. Največ neodločenih tekem je odigral Zeleni, nobene pa Olimp, največje število zmag je zabeležila Ljubljana, največ porazov Olimp. Ravnovesje med obojimi držila Mars in Bratstvo.

Strelec golov

V tekmovanju je padlo 260 golov, 3 gole pa je prisodila »zeleni niza« Marsu na račun Kranjčanov.

- Strelec:
- 17 golov: Žigon (Mars)
 - 15 golov: Kos (Amater)
 - 14 golov: Lah (Ljubljana)
 - 9 golov: Ogrizek, Starc (Maribor), Počajt (Zeleni), Pepček, Erber (Ljubljana)
 - 8 golov: Turk (Zeleni), Ivanišević (Bratstvo)
 - 7 golov: Jež (Ljubljana), Koki (Kranj), Perko (Mars), Štalenk (Zel.)
 - 6 golov: Bovič Grinčar (Kranj), Gosak (Amater), Dobrlet (Mars)
 - 5 golov: Pupo, Smole (Ljubljana), Zelinski, Vele Vodeb (Maribor), Lešnik (Zel.), Kolbezen (Amater), Janežič (Bratstvo)
 - 4 goli: Ropret, Marn (Bratstvo), Suštar (Amater)
 - 3 goli: Čater, Ključar, Raksany (Olimp), Sretenović, Zavri (Bratstvo), Djukič (Kranj)
 - 2 goli: Keršič, Vrhovec (Amater), Čebohin, Šercer (Ljubljana), Sočan (Mars), Grohar (Kranj), Janžekovič (Maribor)
 - 1 gol: Gomezel, Presinger (Ljubljana), Gajšek, Vesnaver (Maribor), Stanina, Hasl (Mars), Florjanec, Jordan (Amater), Štokan (Kranj), Kovčič (Zel.), Abram (Bratstvo), Marinko (Olimp)

Avtogoli: Maribor, Mars po 2, Bratstvo 1. Glede udeležencev v letošnjem tekmovanju v slovenski nogometni ligi velja ugotoviti, da po njihovem znanju med njimi ni bilo prevelikih razlik. V to elitno družbo naših nogometnih klubov pa vsekakor ni spadal najboljši celjski zastopnik, čeprav bi mu kolikor poznamo formo ostalih naših slovenskih klubov, težko naši uspešnejša namestnika.

Tako po doseženih točkah kakor po količniku golov sta se na vrhu zasluženo odvojila Ljubljana in Zeleni. Amater, ki je uspešno nekaj časa vodil, nato pa lovil svoja najvernejša tekmece, se je usidral nekako sam zase in tvori vez med vrhom in sredino Mars, Bratstvo in Kranj so se umestili v sredino tabele, vendar pa je njih odnos do vodečih razmeroma slab, saj je razlika n. pr. med Ljubljano in enim izmed imenovanih treh po doseženih točkah povprečno 30 odstotna. Sam zase ždi na predzadnjem mestu Maribor, ki je pa vendar pokazal še daleko uspešnejšo formo kot Olimp, ki je zaslužen vzlet od lige.

SK Ljubljana

je stopila v letošnje slovensko ligasko tekmovanje po dolgoletnem sodelovanju v državni ligi Klubu temu, da je njena forma zadnja leta očito padla, je velika večina smatra za »čistees« favorita. Prišlo pa je drugače in še so nam v spominu njeni porazi v Trboveljah in Kranju na neodločena rezultata v Mariboru. Zadnji tega dejstva je morda slovenski liga vsaj izven Ljubljane pridobila na zanimanju občinstva, danes pa je to za SK Ljubljano, ko ni in spej odločeno težavno dolžnost, da reprezentira slovenski nogomet v državnem prvenstvu, zgornjo opozorilo, da bo treba za uspešno izpolnitev naložene naloge, najhuj ukrepov.

Da je Ljubljana zasluženo osvojila prvo mesto, kaže med drugim dejstvo da je od 14 tekem v devetih zmagala z razliko najmanj dveh golov. To bi kazalo, da je imela razmeroma uspešen napad. Če pa to drži, velja enako, da je bila njena obramba bolj šibka, ko je morala v 14 tekмах 21-krat kapitulirati. Na ugoden količnik golov sta vplivali zlasti tekmi z Olimpom (15:0), nasprotno pa so ga tekme z Amaterjem in Marsom najbolj obremenile. Ob količniku golov 2,61 je Ljubljana spravila 78,5 odstotka dosegljivih točk. Vse poraze in neodločene tekme je odigrala na tujih igriščih.

SK Zeleni

je bil Ljubljani najvernejši tekmelec. Simpatično mariborsko moštvo, ki si je lani osvojilo naslov prvaka Slovenske nogometne zveze, je v začetku pokazalo šibke trenutke in to mu je močno zavrelo nadaljnjo borbo za prvo mesto. Vendar pa je ob količniku golov 2,13 osvojilo 71% možnih točk in s tem zasluženo drugo mesto. Zanimivo je, da so bile zmagе Zelenih mnogo bolj »čiste« kakor zmagе Ljubljane. Njegov količnik golov v zmagovih tekmah znaša 5,5, Ljubljani pa le 3,7. Med porazi pa je odnos tudi boljši (0,6:0,5). Doživel je dva poraza in oddal štiri točke v neodločenih tekmah, med njima na domačem igrišču en poraz (s Kranjem) in dva remija (z Ljubljano in Marsom). Le Mariboru in Olimpu se ni posrečilo, da bi ga oškodovala vsaj za eno točko.

SK Amater

je bil nedvomno največje presenečenje v tekmovanju. Trboveljskim rudarjem je ob začetku le malokdo pripisoval kakšne posebne šanse, pa vendar so se nad vse uspešno borili vso prvo polovico in postali celo tako zvani jesenski prvaki. Pozneje, zlasti izven domačega kroga jim je pahalja sapa, vendar je njihov uspeh ob koncu še vedno nedvoumno časten. So pustili daleč za seboj klube iz močnejših sportskih središč in že starega slovesa. Ob količniku golov 1,23 so zabeležili 61% dosegljivih točk, zmagali osemkrat, petkrat izgubili boj, le enkrat pa igrali neodločeno. Najtežji poraz jim je zadala Ljubljana (7:2), največjo zmagoto so spravili nad Bratstvom (5:0), najbolj uspešni pa so bili proti Kranju, ki so ga obakrat »pocočili« kar s 4:1. Ljubljancem so odščitili štiri točke, Mariborčanom pa tri.

Mars, Bratstvo in Kranj

so se plasirali, kakor sem že ugotovil, v sredjo tabele. Prva dva sta si priborila 50 odstotkov dosegljivih točk. Kranj pa 46,5 odstotka. Kakor pri Zelenih velja tudi tu pri Marsu, da so količniki njegovih zmag boljše kakor drugih klubov razen Zelenih, pa tudi pri porazih je bil uspešnejši. Če bi odločal samo količnik golov, bi zasledil Mars tretje mesto, kar je nedvomno potrdilo mnenja tistih ki so od Marsa pričakovali boljšega uspeha. Najboljši uspeh je dosegel v Mariboru proti Zelenih (0:0), številčno pa doma proti Olimpu (8:1). Največ preglavic mu je zadal lokalni rival.

SK Bratstvo je začelo zelo uspešno, sklenjena dolga pot po tujih igriščih pa mu je zavrla polet. V tabeli je prvi klub z negativnim količnikom, čemur so največji pomagali težki porazi v Mariboru in Trboveljah. Proti klubom, ki so se razvrstili pred njim, so bili zlasti uspešni proti svojemu sosedu Marsu, ki jim je moral »plačati« kar tri točke, a tudi Zelenih in Amater sta položila k njihovemu izkupičku svoj obolus. Kakor Mars so izbili 50% točk, razlika golov pa je 0,79.

SK Kranj se je boril z zelo menjajočo srečo in uspehi. Porazil je n. pr. Ljubljano in Zeleni — slednjega celo v Mariboru — izgubil pa proti Olimpu. Ta nestanovitnost v formi, ki je bila očitna že pri drugih tekmah, je gotovo doprineša k zaključne-

mu debaklu, ko so borcem popustili živci.

V vseh tekmah je moštvo Kranja zbralo 13 točk (46,5%) in pri tem šestkrat zmagalo, sedemkrat izgubilo, enkrat pa igralo neodločeno.

Zgornja skupina bo se naprej tvorila ogrožje slovenske lige. Ali bo v njej sodeloval

ISSK Maribor

ali ne, se bo še odločilo v kvalifikacijskih tekmah. Vsekakor Mariborčani zaslužio, da bi še v naprej sodelovali v krogu najboljših, saj njihova letošnja igra ni bila vedno slabša v primeru z igro onih, ki so se plasirali pred nje. Dosegli so sicer le štiri zmagе in spravili dve točki, iz neodločenih tekem, vendar imajo zelo boljši količnik golov kakor Bratstvo.

SK Olimp

je bil v tekmovanju razred zase. Razen elana moštvo ni pokazalo kaj več in tako ni čudno, če je moralo kloniti kar 13-krat. Edina njih žrtev je bil Kranj. Količnik golov je izredno slab (0,17). Celjani so bili dobri dobavitelji golov vodilnim klubom, pa tudi Maribor je na ta račun obogatel. Zelimo pa, da bi letošnji neuspeh ne imel za celjski delavski klub večjih posledic in da bi prihodnjč, ko bodo ponovno potrkali na vrata za vstop med slovenske lige, prinesli s seboj več znanja in sreče.

Iz tabelarnih števk posebnih poročil o tekmah in drugače zabeleženih dogodkov z igrišč, se da na splošno ugotoviti, da je bila raven predvajane igre tako v sportno tehničnem kot v sportno vzgojnem pogledu mnogokrat hudo v navzkrižju s stremljenjem po napredku v enem in drugem. Sedaj ko je tekmovanje končano in smo v dobi sezonskih nogometnih počin, bi bilo nujno, da se Slovenska nogometna zveza hitro in krepko loti lečenja teh nezdravih pojavov. Zadnji in le izjemni ukrep, ki ga naj pri tem uporabljaj, naj bodo odloki njene kaznovateljice. Sistem kaznovanja, kakor je sedaj de facto v veljavi, je pokazal svojo popolno neuspešnost in prepričan sem, da se ne motim, če trdim, da donosa več škode kakor koristi. (SNZ) naj položi v bližnjih mesecih temelje za preimljeno in široko zasnovano sportnozgojno akcijo, ki bi z njo vzporedno tekla tudi sportnotehnična dela igralcev naših ligaskih, razrednih in podeželskih klubov. Le tako bo mogoče ozdraviti načete rane, ki groze pokopati vse uspehe dosezanega truda idealnih sportskih pobornikov.

Prav v primeru Kranja se mi zdi, da bi SNZ mnogo več dosegla, če bi poleg kaznovanih podvezela še druge umestne ukrepe. Morda je med njim res kdo, ki bi se moral posebno zaradi svoje dolgoletne športne kariere zavedati, kako se mora športnik na igrišču obnešt, vr zato zaslužiti kazni, vsi drugi pa so bili nedvomno zavedeni in jim je treba prej pomagati, kakor jih pa kaznovati. Kranj je k razvoju slovenskega nogometa še doprinesel svoj delež, pa zasluži sedaj uvidnih ukrepov, kar pa vsekakor ne pomeni, da se naj preko vsega močje preide.

Od prvih skromnih začetkov se je v dveh desetletjih zanimanje za nogomet razširilo na široko po naši domovini. Vse pripadnike je vse bolj pester in številni. Razumljivo je, da so zašili tako vany tudi elementi, ki so imeli nanj kvaren vpliv, ker so v nogometu videli samo njegov zunanji izraz, ne pa tudi njegove etično-vzgojne plati. Vodstvo pa zaradi lokalnih sportno-političnih vprašanj temu dejstvu ni posvečala potrebne pažnje in tako se dogaja, da nivo našega nogometa tako v kakovosti igre kakor sportnozgojnem pogledu zadnja leta počasi, a stalno pada. Treba je odločnih in široko zasnovanih ukrepov in prepričani smo, da bo uspeh kmalu očiten, zlasti če bo delo nesebično raztegnjeno po vsem področju Slovenske nogometne zveze. —zg

je bila že predkonferenca, ki so ji prisostvovali predstavniki hrvatske, slovenske in srbske zveze. Na konferenci je prišlo do sporazuma, kjer so tudi predstavniki srbske plavalne zveze izjavili, da hočejo sodelovati v okviru vrhovne zveze JPS. Zaradi tega je današnja skupščina potekala razmeroma mirno. Hrvati so imeli pet pooblastil, Slovenci dve, Srbi pa eno. Slovensko plavalno zvezo sta zastopala dr. Skaberne in Božo Kramaršič.

Pri volitvah je bila izvoljena naslednja uprava: predsednik dr. Bergant, podpredsednik Perić, tajnik Macarol, blagajnik Bulić, tehnični referent Praunsperger; odborniki: dr. Ferjančič, dr. Skaberne, inž. Miodragović in nadzorni odbor: Pavčič, Kramaršič, Nikolajevič ter namestniki: Količ, Kogovšek in Plamenec.

Skupščina je obravnavala razne aktualne zadeve. Jug je umaknil svoje pritožbo glede waterpolo-tekme proti Jadranu, a Viktorijin protest glede odškodnine, ki naj jo plača ZPK, je bil odbit. Viktorija si je pridržala pravico, da vložijo nov protest. Skupščina se je nadaljevala še pozno v večer.

Nogometna Evropa 1940

Pregled mednarodnih srečanj v preteklih sezonah

Mednarodne nogometne sezone je konec in tako polagoma prihajajo v javnost statistike in številke o pravkar minuli, na katero je seveda vojna imela močan vpliv, čeprav so se tudi države v vojni trudile, da bi vzdrževale čim živahnije stike z ostalimi narodi. Med temi statistikami je tudi ena izšla v zagrebških »Novostih«, iz katere posamezno naslednje podatke:

V mednarodnem nogometnem sporu 1940 so bila odigrana naslednja mednarodna srečanja:

- Francija je zmagala nad Portugalsko s 3:1, v svoji prestolnici pa so Francozi igrali z Anglijo 1:1.
- Švica je po uspešnem 1:1 z Italijo v Turinu izgubila proti Madžarski v Budimpešti z 0:3 in v Zagrebu proti Hrvatski z 0:4, v Bernu pa še z 0:1.
- Anglija je igrala samo s svojo zaveznico Francijo, in sicer v Parizu 1:1.
- Belgija je začela s 4:3 proti Luksemburgu in s 7:1 proti Holandski v Anversu, toda pred vstopom v vojno je izgubila revanš v Amsterdamu z 2:4.
- Madžarska je v Budimpešti zmagala nad Švico s 3:2, nad Rumunijo z 2:0 in nad Hrvatsko z 1:0, igrala pa je še pet tekem neodločeno, in sicer 2:2 z Nemčijo v Berlinu in Budimpešti ter 1:1 z Italijo v Genovi in s Hrvatsko v Zagrebu in slednjič 0:0 z Jugoslavijo v Budimpešti.
- Holandska je izgubila proti Belgiji v Anversu z 1:7, vendar je v Amsterdamu dobila s 4:2. Razen tega je v Rotterdamu s 4:5 priznala vrednost Luksemburga.
- Italija je igrala samo doma, in sicer v Turinu s Švico 1:1, v Rimu s Rumunijo 2:1, v Milanu z Nemčijo 3:2 in v Genovi z Madžarsko 1:1.
- Rumunija je v Bukaresti remizirala z Jugoslavijo 3:3, zato pa je v Beogradu zmagala z 2:1. Poraze je doživela 1:2 z Italijo v Rimu, 0:2 z Madžarsko v Budimpešti in 3:9 z Nemčijo v Frankfurtu.
- Nemčija je igrala največ 2 Jugoslavijo na Dunaju 1:2 in v Zagrebu 0:2, z Madžarsko v Berlinu 2:2 in v Budimpešti prav tako, z Italijo v Milanu 2:3, z Rumunijo v Frankfurtu 9:3, s Slovaško v Bratislavi 1:0, s Finsko v Draždanih 13:0, z Bolgarijo v Monakovu 7:3 in s Dansko v Hamburgu 1:0.
- Portugalska je imela Francijo z 1:3 v Parizu za edinega nasprotnika.
- Danska je igrala s Švedsko 1:1 v Stockholmu in 3:3 v Kodaňu, z Nemčijo pa 0:1 v Hamburgu.
- Jugoslavija je z 2:1 na Dunaju in z 2:0 v Zagrebu uspeła proti Nemčiji ter z 0:0 v Budimpešti proti Madžarski. Razen tega je igrala 3:3 z Rumunijo v Bukarešti ter s istim nasprotnikom 1:2 v Beogradu. Hr-

vatska posebej je zmagala dvakrat nad Švico, in sicer 4:0 v Zagrebu in 1:0 v Bernu, z Madžarsko pa je igrala 0:1 v Budimpešti in 1:1 v Zagrebu.

Estonska je z 2:1 zmagala nad Latvijo v Tallinu.

Latvija je z 1:2 izgubila z Estonsko v Tallinu in zmagala nad Litvo z 2:0 v Kovnu.

Slovaška je izgubila proti Nemčiji v Bratislavi 0:1 in proti Bolgariji v Sofiji 1:4.

Bolgarija je s 3:7 izgubila proti Nemčiji v Monakovu, pred tem pa je zmagala nad Slovaki v Sofiji s 4:1.

Švedska se je dvakrat srečala z Dansko 1:1 in 3:3. S Finsko je igrala 5:0 v Helsinkih in 3:2 v Stockholmu.

Finska je igrala s Švedsko 0:5 in 2:3, rekordno pa je izgubila (0:13) z Nemčijo v Draždanih.

Litva je v Kovnu izgubila 0:2 z Latvijo. Če bi države, ki so odigrale najmanj po štiri tekme, razvrstili po doseženih uspehih, bi bil vrstni red naslednji: 1. in 2. Italija in Madžarska, 3. Jugoslavija (s Hrvatsko), 4. Nemčija, 5. Rumunija in 6. Švica.

Dve z magistrata

»Prošnja plemenitih srcem«

S tem naslovom samo pred kratkim objavili prošnjo za delavskega invalida, čes da je vse svoje moči pustil v mestni službi. Na magistratu so pa dobili od udeležencev naslov tega reveža ter ugotovili, da ja 20. maja 1890 rojeni in prej na Galjevici št. 36, sedaj pa na Rudniku št. 85 stanujoč Jakob B. bil po lastni izjavi tri leta zaposlen pri tvrdki inž. Dukič in drug, ki je tedaj delala za mestno občino, pozneje pa pri Stavbni družbi, šele 12. maja 1937 je bil sprejet k mestnemu cestnemu nadzorstvu kot sezonski delavec ter je bil kot prigodni delavec tam do 22. novembra 1938. V mestni službi je bil torej ta mož samo polgodno leto in še tedaj samo kot sezonski delavec. Ker je zaradi težke živčne bolezni — tabes dorsalis — za delo nezmožen, dobiva od občine 150 din mesečne podpore, ni pa pustil svojih moči v mestni službi, ker je prišel v mestno službo star že 47 let.

Na naslov mestne uprave smo pred kratkim objavili željo, naj bi mestna občina kleti stare Maličeve hiše, ker se je nova palača Bate umaknila, preuredila v javno zaklonišče. Z magistrata smo pa se zdaj dobili pojasnilo, da je zaščitni urad za to opozorilo prav hvaležen, vendar pa žal ne more izkoristiti teh starih kleti, ker bi bilo zaklonišče zaradi bližine glavne pošte in palače Bate, ki s svojo ogromno težo pritiska na del kleti, ogroženo, prav tako pa ni mogoče na tem prostoru napraviti zaklonišča, ker je v tem pasu preveč instalacij telefona, elektrike, vode itd.

Ženska z najboljšim glasom za radio

V »svetovno središče ženskih arhivov« v Washingtonu so shranili posmetek na gramofonsko ploščo z nekim nagovorom Mary Margaret McBrideove. Ta plošča naj bi bodoča pokolenja seznanjala z glasom ženske, ki je bil v naših dneh za radijske prenose najbolj primeren.

Omenjeni arhiv ima že veliko število podobnih dokumentov, ki so za današnje ženske posebno tipični. Tako med drugim sliko Grete Garbo kot filmske dive, ki so jo v naših dneh najbolj proslavljali, dalje rokopi nekega govora ge. Eleanor Rooseveltove kot »prve dame« Zedinjenih držav, neki kuhinjski recept ge. Audrey Boverse, ki je na neki tekmi zmagala kot najboljša kuharica Zedinjenih držav, in še mnogo podobnega.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Današnji športni dogodki

Hud poraz Gradjanskega v Budimpešti — Zmaga BSK v Zagrebu — Neodločen izid v Splitu

FTC: Gradjanski 6:0 (2:0)

Budimpešta, 15. dec.
Zagrebski Gradjanski je danes v Budimpešti doživel hud poraz v razmerju 0:6 (0:2). Tekma je bila odigrana na zelo težkem in zamrznjenem terenu, temperatura je bila nekoliko stopinj pod ničlo. Ta trd in zamrznjen teren je neugodno vplival zlasti na igralce Gradjanskega, visokega poraza pa je deloma kriv tudi sodnik Kiss, ki je domačin priznal dva gola, ki sta padla iz čiste offsidea.

Tekmi je prisostvovalo 8000 gledalcev, ki so bili zelo glasni, vendar so simpatično sprejeli Zagrebčane. Gradjanski bo pač imel naslednjo nedeljo priliko za revanšo, kajti FTC pride v Zagreb. FTC je igral izredno dobro, povezano in kombinatorno. Gradjanski se zlasti v prvem polčasu ni znašel, čeprav je nudil močan odpor. Odlična sta bila Glaser in Jazbinšek, v napadu pa se je trudil Zivković, ki je skušal povezati moštvo, in vnesti v igro sistem. Popolnoma je zatajil Pleše. Lešnik je v začetku drugega polčasa zastrejal popolnoma sigurno pozicijo iz štirih metrov, pozneje pa je iz pol metra bližine. Bil je obakrat sam pred golom. Enkrat se je žoga odbila od prečke, drugič jo je poslal čez prečko.

BSK: Concordia 2:1 (0:0)

Zagreb, 15. dec.
Ob hladnem vremenu je bila danes pred 4000 gledalci odigrana prijateljska nogometna tekma med prvakom srbske lige BSK in prvakom hrvatske lige Concordio

v Zagrebu, ki se je končala z zmago Beogradčanov 2:1 (0:0).

Igra je bila zelo živa. V prvem polčasu je prevladovala Concordia, ki je bila stalno v premoči, toda njen napad ni znal izkoristiti številnih šans pred golom. Obratno sliko pa je nudila tekma v drugem polčasu, ko je prešel BSK v ofenzivo in bil ves čas v premoči. Gole so zabil v 13. min. Horvatiničev v 18. pa Vučadinović za BSK, a v 37. min. je Pukišević zabil gol za Concordio.

Sodil je g. Vasa Stefanović, ki zaradi fair igre obeh moštev ni imel težkega stališča.

Hajduk: Split 1:1 (0:1)

Split, 15. dec.
Na igrišču Hajduka je bila odigrana danes zadnja prvenstvena tekma hrvatske lige med Hajdukom in Splitom. Kakor znano je bila ta tekma že enkrat igrana, a predčasno prekinitvena. Danes se je končala tekma 1:1 (0:1).

BEOGRAD: Prijateljska tekma Vojvodina: Jugoslavija 4:3 (2:2)

Skupščina Jugoslov. plavalne zveze

V Zagrebu je bil dosežen sporazum med narodnimi plavalnimi zvezami za sodelovanje
Zagreb, 15. decembra.
Danes je bila v Zagrebu glavna skupščina Jugoslovenske plavalne zveze. Snoč

Kaj želi Zveza društev „Šola in dom“

Na občnem zboru je bila sprejeta vrsta važnih predlogov

V nedeljo, 8. decembra, je bil v prostori Slovenske Matice v Ljubljani občni zbor Zveze društev »Šola in dom«, ki ga je vodil predsednik dr. Dragotin Lončar. Zastopniki včenjanih društev so podali poročila o željah staršev glede izboljšanja vzgoje in pouka na naših ljudskih, meščanskih in srednjih šolah. Zastopana so bila štiri društva iz Ljubljane, društva iz Trzinca, Zagorja, Trbovelj, Senovega, Maribora in Ptuj. Zvezni tajnik profesor Copić je poročal o važnejših dopisih, ki jih je zveza prejela, in o krožnicah, ki jih je razposlala.

Kmetijska zbornica je poslala na vpogled načrt zakona o ljudskih šolah. Načrt nakazuje nekatere izpremembe sedanje zakona o ljudskih šolah, posebno omiljuje centralistične ostrije veljavne zakona, ki so se izkazale v praksi kot škodljive za naše ljudsko šolstvo. Glede osebnosti šolobveznosti in obiska kmetijsko nadaljevalnih šol ter splošne ljudske prosvete pa bi načrt potreboval še večje izpopolnitve.

Učne knjige so trajna bolna točka našega šolstva. Knjige so predrage, prehitro se menjajo in preveč knjig uporabljajo otroci v šoli. Potrebni bodo temeljiti in daljnosežni ukrepi, da omejimo težke izdatke za šolanje otrok, ker izdajo starši v Sloveniji približno 20 milijonov din letno za šolske knjige in druge učne potrebščine. Mladina naj bi v ljudskih in meščanskih šolah dobivala brezplačno vse šolske učne knjige do dovršene šolobveznosti. Vse učne knjige za srednje, srednje strokovne šole, meščanske in ljudske šole naj bi zagotavljala banovinska založba šolskih knjig in jih prodajala ter pošiljala poštne pristatne neposredno šolskim upraviteljem.

Zveza je pripravila ob pričitku sedanje vojne vsem včenjanim društvom, da sodelujejo pri organizaciji zaščite mladine pred bombnimi napadi; prav tako je zaprosila vsa društva »Šola in dom« in zaveznice »Doma in šole«, da sodelujejo pri ustanavljanju šolskih kuhinj, ker grozi mnogim krajem pomanjkanje zaradi slabe letine in s tem nezadostna in slaba prehrana šolskih otrok. V kuhinjah naj bi vsaj najpotrebnejši učenci dobivali dobro toplo hrano.

V nekaterih krajih so bili zaprti poedini razredi ljudskih šol zaradi pomanjkanja učitelstva. V narodnostno mešanih in obmejnih krajih je treba skrbeti, da je vse naše šolstvo čim bolj izpopolnjeno, ker ima ljudstvo v takih krajih večje prosvetne potrebe ter to zahtevajo tudi narodne in državne koristi.

Mariborsko društvo »Šola in dom« je stavilo več predlogov, izmed katerih posebej navajamo naslednje:

Na univerzi se naj posveti več skrbi vzgojni, praktični in teoretični metodi in naobrazbi bodočih srednješolskih profesorjev, ne samo uspehi njihovi izobrazbi brez zadostnega ozira na potrebe srednje šole. Zato naj bi bili tudi praktični učitelji, oziroma profesorski izpit praktično metodični izpit, ne pa ponavljanje teoretičnega izpita.

Sedanja razdelitev predmetov po skupinah na univerzi ne ustreza načelu povezanosti pouka na srednji šoli; zato se naj predmeti po skupinah spreminjajo bolj v smislu potreb praktičnega dela na gimnazijah.

V Ljubljani in Mariboru naj bi prosvetna uprava ustanovila poskusne srednje in meščanske šole, na katerih naj bi poučevali najboljši strokovnjaki, vzgojitelji in metodični. Za teče delo naj bi prejemale posebne nagrade, da bi lahko posvetili vse svoje moči šoli. Mladi profesorji in učitelji naj bi hospitalni na teh šolah, da spoznajo nove načine šolskega dela. S tem bi bilo tudi rešeno vprašanje vzornih nastopov na srednjih šolah. Na poskusnih šolah naj bi prvo preizkusili nove učne načrte in nove načine pouka ter učne knjige in učila in jih splošno uvedli, šele ako se obnesejo.

Sestavljanje in pisanje učnih knjig ne sme biti privilegij ozkega kroga profesorjev, razpiše se naj natečaj za nagradni del za najboljša rokopiše. Ti naj se predložejo najprej na poskusnih šolah, ako so se obnesli, naj se uvedejo in odobre za daljšo dobo. Da se onemogoči vsak pritisk, naj bi bilo zabranjeno vsem aktivnim uspešnikom in nadzornikom pisanje šolskih učnih knjig.

Sprejemni izpit za srednje šole v sedanji obliki ni izpolnil namena, ki so jih pelagali njegovi tvorci; zato naj bi ga odpravili; prav tako nima nižji tečajni izpit za samo srednje šole pravega smisla; zato naj bi bil ves način dela v četrtem razredu tak, da bi po dovršeni nižji šoli lahko svetovali učencem, katere šole naj nadaljujejo. Oziroma na strokovno izobrazbo za uradniške službe ne smejo vplivati na splošno izobrazbo srednješolske mladine; strokovno izobrazbo naj dobi mladina v strokovnih šolah.

Na srednjih šolah je treba omogočiti dijakom, da se morejo po svoji želji učiti čim več prostih predmetov, kar bi bilo tudi v korist šole, ker bi slabo plačani profesorji ne iskali drugod postranskih zaslužkov. Predvsem je treba omogočiti učenje tujih živih jezikov, predmetov, ki se ne poučujejo v vseh vrstah šol, telovadbo in tudi glasbo ter ročna dela.

Prosvetna uprava naj izdelava stabilni načrt vsaj za 10 let, da bo v tem času sezidanih dovolj srednjih, meščanskih in ljudskih šol. Bremena naj bi se razdelila na daljšo dobo, da bi banovina in občine ne bile preveč obremenjene. Veliko pomanjkanje prostorov onemogoča vsak napredek šolstva. Potrebujemo pa več strokovnih šol za moško in žensko mladino.

Med starši je treba vzbuditi več zanimanja za šolo, da se utrdi med ljudstvom močna zavest o važnosti šolstva, za tvorni in duhovni napredek vsega naroda. Roditeljski sestanki naj se redno vrše na ljudskih in meščanskih šolah, v srednjih šolah pa vsaj za nižje razrede. Vse učne osebe naj bi bile namerane in po želji premeščene med velikimi počitnicami, da bi ne bilo prevlekih izpremenj v učenem osebju med šolskim letom. V nižjih razredih srednjih šol naj poučujejo najsplošnejši in najboljši vzgojitelji. Prosvetna oblast naj predlaga za izpremembo zakona o ljudskih in srednjih šolah da v pregled in v razpravo širšemu krogu staršev in vzgojiteljev, preden jih uveljavijo, ker ti zakoni zadevajo vso narodno prosveto, ne samo ožek krog oseb, ki so slučajno imele možnost da so načrte predložile oblasti. V ljudskih šolah se naj o novem

učnem načrtu, ki se pripravlja, zagotovi čim več učenemu jeziku. V Mariboru naj se ustanovi poklicna posvetovalnica, ker je zaradi industrijskega značaja mesta prav tako potrebna kot v Ljubljani. Vzgojitelji bodo mogli svoje izredno težavno delo ravno tedaj dobro izvrševati, če bodo stanu primerno nagradieni in to tem bolj, ker nimajo nikakih stranskih dohodkov in ugodnosti, kot jih imajo nekateri drugi poklici.

Na predlog zastopnika trboveljskega društva je bil sprejet sklep, da naj bi bila pri nas stroža cenzura filmov, ker so nekateri preveč krvavi, drugi preveč razkošni in vzbujajo mladini manjvredne nagone in želje, ter jo s tem odvajajo od resnega dela pri lastni pripravi za življenje. V Zagorju je potrebno novo poslopje za meščansko šolo, ki nima primernih prostorov. Zemljišče za novo stavbo je že pripravljeno, torej bi bil prav sedaj čas, da prične občina zidati novo šolo. O skupni vzgoji moške in ženske mladine se je razvila daljša debata in je bil končno sprejet sklep,

naj o tem važnem vzgojnem vprašanju razpravljajo tudi društva na roditeljskih sestankih.

Zveza društev »Šola in dom« izdaja za srednje in meščanske šole knjige, ki so po učnem načrtu predpisane kot domače štivo iz tujih jezikov. Do sedaj so izšle v njeni založbi tri srbskohrvatske, štiri nemške in dve francoski knjigi. Narodne pesmi, dva zvezka; Senoa; Karanfil s pjesnikova groba; O. Ludwig; Der Erbforster; Grimms: Märchen, 2 zv.; Eichendorf: Aus dem Tagebuch eines Taugenichts; Perrault: Contes de Fees in Komentar k Moliérovemu Le Bourgeois gentilhomme. Knjige razpošilja zveza naravnost dijakom ter jim daje pri skupnem naročilu za vsakih deset plačalnih izvodov še en izvod brezplačno za siromašne učence. Namen izdajanja knjig je, omogočiti dijakom in staršem, da si nabavijo knjige čim ceneje; zato zveza ne dela za dobiček, temveč le za kritje lastnih stroškov in ohranitev obratnega kapitala. Računi so bili soglasno odobreni in je bila odobru izglasovana razrešnica.

Dve novi seriji dobrodelnih znamk

Zadnja številka »Službenih novic« javlja, da bomo dobili spet dve seriji dobrodelnih znamk. Prva serija je namenjena »Zvezi bojevnih in Ljubljani« druge pa »Jugoslovanski protituberkulozni lieci«.

Prva serija bo obsegala štiri vrednote. Na najnižji 50 nar. v olivno zeleni barvi bo osrednja slika s spominskim podvigi v Ljubljani. Imela bo plošču ugera tudi na levi strani napis »Ljubljana - St. Peter«. Na prvi seriji znamk bo 1 dinar bodo Štirinajst Hrtovin in Srbčinja v narodnih nošah. Na temno zelene sliki bo 1,50 dinarja bo spominska kapela na Kaimuhlanu na vzhodni strani bo 2 dinarja na osmrtke spomenika vsem padlim Slovincem na Brzjah. Vse znamke bodo imale tudi napis »Zveza bojevnih in Ljubljani«. Prva serija bo imela vrednost 1,50 + 1,50 + 1,50 + 1,50 dinarja. Na drugi seriji bodo 1,50 + 1,50 dinarja. Na prvi seriji bodo 1,50 + 1,50 dinarja. Na drugi seriji bodo 1,50 + 1,50 dinarja. Na prvi seriji bodo 1,50 + 1,50 dinarja. Na drugi seriji bodo 1,50 + 1,50 dinarja.

promet 1. januarja 1941. Predaljal se bodo do konca aprila frankaturno vrednot na bodo imele do konca maja. Prva serija nakladi bodo potem sežgali.

Za drugo serijo bodo uporabili naše znamke za letalsko pošto po 5 10 20 in 30 dinarjev. Te znamke so bile izdane v precej veliki nakladi in so zaradi svojih mednarodnih razmer ne bodo more porabiti. Zato imajo bodo daljši preostali vrednosti in sicer po 5 dinarjev z oznako 50 + 50 nar. na 10 dinarjev 1 + 1 dinar na 20 dinarjev 1,50 + 1,50 dinarja na 30 dinarjev pa 2 + 2 dinarja. Polovica bo namitena na znamkah še dvojni križ ki je simbol letke.

Te znamke bodo prišle v promet 23. decembra in bo dovoljena njih uporaba samo na narodno pošto ne na zaletsko pošto. Prva serija bodo do konca prihodnjega leta vrednost frankaturne na bodo izšle hote mesece dalj pomaže. Tudi prvi seriji bodo npr. dane znamke sežgali.

Žalostna mladega dijaka

V duševni potrtosti se je poslužil dinamita

Poljane, 15. dec. Včeraj popoldne ob dveh, kmalu potem, ko je privozil v Poljane dijaški vlak, se je bliskovito razširila žalostna vest o tragčno preminulem 18letnem mladeniču. Železničarjem sinu Stanku Tutnerju, dijaku IV. meščanske šole v Slovenski Bistrici, ki so ga našli mrtvega na pespiti iz Pekla v Poljane. Kakor vse kaže, mu je korčala življenje dinamita patrona. kajti njegovo truplo je bilo, ko so ga našli, od razstreliva povsem razdejano in so dognali baje identiteto šele po najdeni legitimaciji. Kaj je gnalo mladeniča v smrt, je zavito v temo. Gotovo pa je nesrečni mladenič, ki je bil vsepovsod zaradi mirnega in prikupega značaja in obnašanja splošno priljubljen, storil to dejanje v duševni zmešanosti.

Zadnje čase je hodil okrog zelo zamišljen. Ker je bil sploh tihe in izredno mirne narave so se redki ozirali na niem izpremembo. Ko se je včeraj popoldne vrčal iz šole, je nreden se stopil iz vlaka izročil aktovko svojemu tovarišu, češ da

ima še opravke, zato naj mu šolske stvari odnese domov. Potem je krenil namesto po občinski poti na stransko pot, odkoder je bilo kmalu čuti strašanski pok. kakor pri razstreljevanju kamena. Ko so pripeli ljudje na kraj nesreče, se jim je nudil žalosten prizor.

Posebno bridko pri vsej nesreči je, da je bil dijak priden, lepega vedenja in vsestransko delaven. Zato je vsem uskana, kako se je moglo to pripetiti. Mogoče mu je šola, za katero ni imel posebnega veselja, zagnala življenje in ga je neprestano misel na učenje ki mu ni bilo v veselje, pomeala v duševno pobitost. Mladenič je bil priden otrok in ga v kraju in okolici, ki ne bi njegove nesrečne smrti pomisljal. Temejni vsi občutstvenosti s starši ki so zadržali edinega sina v katehizi sta roditelja stavila velike nade. Neutoljljivo žaluje za svojim bratcem tudi sestra edinka. Med prvimi tovariši je užival največjo priljubljenost. Dobrega mladeniča bomo ohranili v nepozabnem spominu. Naj mirno počiva!

Nevarna vlomilska družba prijeta

Sami kmetijski sinovi, ki niso siromašni

Ljutomer, 15. decembra. Križevniškim orožnikom se je pred nekaj dnevi posrečilo zajeti nevarno vlomilsko tolopo, ki je strahovala vasi Kokerč, Logarovi in Grabe ter razpelila svoje veze tudi še da je po okraju Prej kake tri tredi tedni je nekdo vlomil v stanovanje zakonve Hren v O terčevih hiši v Kokerčih. Vlomilec je moral dobo poznati razmere, ker si je izbral kot žrtv omenjena zakon a, ki sta bila nekaj let v Franciji ter si tam prislužila nekaj denarja, s katerim sta si v teta kupila manjšo posestvo. Odsel je imal prihranjenih din 25.000, ko sta bila z drugimi domačini pri ma. V omenjenih vseh so tud dalje časa izginjala svinja zmanjka. In tu in tam nekaj parutrine na tudi žiti. Sum se je zgoščeval okoli nek h fantov in mladih mož, ki pa so vsak vlom od očno tajili.

To so bratje Feliks Slavko in Janko Heric iz Kokerčev, Novak iz Logar in ovek in nek Klebsa od Sv. Trojice s mi kmetijski sinovi, ki jim ni bilo treba s sati po tujih lastninah. Zanimivo je kako je prišla v zamotano zadržano tačnost. Neklečar je sosednjih Prečincev v občini Malj Nedelji je to dni opazil v gozdu nekega moškega, ki je imel belkni

in se je s tem vred zavlekel v kun lista, da bi tam prespal. Hiti je po ožike, ki so spaničevali okopali iz lista. Bil je Klebsa od Sv. Trojice. V križevni ozniu vprašan je naposled priznal, da so da k vlomilski topli Hericev. Izdal je njihve grehe, izpovedal pa tudi kakšne račte so se name: avali izvesti. Tako so h tei obiskati gostilno Verzel in lesnega t govora Znidarsča v Logarovih. Sin pa bi ne bili prišli v oled, ampak v vblitni so bili še neki dčki z gorjih krajov, ki bi se bili prepejali celo z mariborskim avtošom. Vidimo torej, da so ti nadzdrili vlomilci čisto moderni ljudje in da so služujejo najbolj hrometih sester. Zaenkrat jim je višja si a prepričala avtošne vožnje in jih prstila. Da s skenjeni v dvoradih omarsirili v lutoerske sedne zapore. Pred njimi je pod vrstvom dveh orožnikov drdral km tsi v z delom njihovega vlena. Zakonca Hrnova sta dobila svoj denar že vrnjen. Ali so isti vlomilci posejili tudi vinograd ko hšo gospe Rosembergov na Ljutomerom, odkod so odnesli vina in nekaj orma, ko so se na licu mesta do dobra okopali, bo p-karala nadaljnja prečava. K-junjo na to ni, saj jih razdalia pri njihovem delu ni motila.

Maribor čez nedeljo

Maribor, 15. decembra. Lepo, sončno, toda hladno zimsko nedeljo so izkoristili vrli planinci in smučarji za obisk Pohorja, kjer so se preizkusili v smučanju po finem pršiču. Ker so hie odgovane vse predstave in prireditve, so jo mahnilj danes Mariborčani v okolico na nedeljski izlet, tako da so bile okoliške postojanke dobro zasedene.

Žalni seji za dr. Korošcem

Ob 10. je bila v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 žalna seja mestne organizacije JZS za dr. Korošcem. Franjo Žebot je imel spominski govor. Podčrtal je zlasti dr. Korošev boj proti narodnemu odpadništvu v predvojni dobi. Za 16 t. m. ob 18. pa je v mestni posvetovalnici sklicana žalna seja mestnega sveta, kjer bo imel spominski govor dr. Sušnik, ravnatelj učiteljske šole.

O napadih iz zraka

Je povoril v mariborski ljudski univerzi prof. Stanko Modic. V poučnih izjavah

ki jih je ponazoril s skoptičnimi slikami, je prikazal nevarnosti pišinskih in bombnih napadov. Na podlagi skušenj iz svetovne pa tudi iz sedanje vojne je očrtal glavna načela zračne obrambe, ki se je v zadnjem času zelo izpopolnila. Predsvarja je prisostvovalo številno občinstvo, zlasti iz vrst mladine in vojskih krogov.

Učiteljski zbor

Učiteljsko sreza Maribor desni breg je zborovalo te dni v Narodnem domu. Zborovanje je vodil šolski upravitelj S. Men Petrovič iz Brezja. V posebni resoluciji izraža učitelstvo svoje želje in pričakovanja glede izpčila zaostankov drugega dringjskega razreda gradbenega okolisa mesta Maribor, ki so jih upokojeni in aktivni železničarji že dobili. Razpen tega prošjo, naj bi dobili tudi kurivo v naravi, ker ni gotovina v nobenem razmerju s cenami kuriva. Razen tega je učiteljsvo razpravljalo o vseh stnovskih, poklenih, strokovnih in življenjskih vprašanjih, ki so sedaj aktualna. Sledilo je zanimivo pre-

davanje študentskega šolskega upravitelja J. Kontlerja, ki je razpravil o prednostih nove pokončne Lutorjeve pisave.

Tezensko ulico bodo izgradili

Pobreska občina bo zaposlila svoje brezposelne na ta način, da bo izgradila Tezensko ulico skozi gozd, na kar so prizadeti posebniki že pristali. Obenem bo reguliran tudi tisti del obrežja ob Dravi pri brodu kjer Drava zelo nevarno izpodlega zemljo. Upati je, da bo došlo pri tem kruha in zaslužka čimveč brezposelnih delavcev s področja pobreske občine.

Živahno zanimanje za slikarski razstavi

se je pokazalo današnje, o nedeljo. V Narodnem domu, kjer razstavlja »Brazda«, in v beli dvorani Sokoškega doma, kjer razstavlja Primožič in Zel, si je ogledalo razstavljenega dela številno občinstvo. Po razstavi »Brazde« je vodil danes ob 11. prof. Kavčič. Občinstvo je bilo polno hvale ob ogledu lepih likovnih del.

Celjsko pismo

Otvoritev Sirkove razstave

Danes ob 11. so se zbrali v dvorani Mestne hranilnice predstavniki ojaistev uradov in društev ter štivilni prijatelji in znanci akaa slikarja prof. Alberta Sirkka, da prisostvovaljo otvoritvi umniške razstave mojstrovih slik Umestnosti zgodovinar prof. dr. Franjo Sianec je v začetku pozdravil srečno načelika dr. Zorca, poveljnika 39. polkovnika Tomazeviča, direktorja II. drž. realne gimnazije Br. čka, pedsajnika m sine polije Uršča, zastopnike tiskarske družve in Celjskega kulturnega tedna ter Sirkve prijatelje in znance. Nato je poudaril da so se Sirkove razstave v Celju že tako udomačile da omeni vsaka in egova razstava pomemben umniški dogodk. Umetnik je po svoji visoki kvaliteti zaslovel po vsej državi ter je dsegel lates velik uspeh tudi na obeh razstavah »Lade« v Ljubljani in B. ogradu Sedanja razstava je posvečena našu Jadranu te prikazuje naše morje in življenje na jadranski obali. Sirk je s to razstavo kot jster marin pokazal ireden napredk. Kot moister barv in suieta obravnava svrv z vidika barvnih vrednosti. Prof. dr. Sianec je čestital prof. Sirku k velikemu navedku. Prof. dr. Pavel Strmšek je kot predsednik Celjskega kulturnega tedna čestital prof. Sirku kot odličnemu članu CKT k njegovim umetniški razstavim. Govornik je pohvalil spomin dr. Antona Korošca. Naključje je hotelo, da je ravnodanes pripel v Celje red sv. Save IV. stopnje s katerim je bil prof. Sirk odlikovan v

priznanje za svoje umetniško delo Prof. dr. Strmšek je čestital prof. Sirku i mu pr. del odklovanje ob isrcn. am od branju navz. čih. Prof. Sirk se je iskreno zahvalil za počastitev, n. kar je p. of. dr. Sianec prečital brzojav i pozdrav pedsednika ljubljani ke »Lade« prof. Ivana Vavpotiča. Sledil je ogled razstave M. jster Sirk je razstavil 50 novejših del in sicer 47 oli, 2 akvarela in 1 sliko na stek. Razstava prikazuje v strnmi večni marine ter je izredno za imiva, bogata in tehta. Odorta bo do 27. t. m. Razstava vzbija živahno zanimanje.

Zlina seja celjskega mešnega sveta
Ob smrti dr. Antona Korošca (a tanga člana mestne občine celjske, bo imel mestni svet v ponedeljek ob 17. izredno žano sejo.

Dve nesreči
Ko je stopil 40letni pos. stnik Anton Vinder iz Kasaz pri Petrovčah z voza i vadel in si zlomil d. snu nogo v gl žvi v Lokrovcu pri Celju je pri podiranju smrek padlo v soboti drevo na očetnjega delavčevega sinčka Ivana Strmškega in mu zlomilo desno roko. Ponosarčena se zdravita v celjski bolnišnici.

Na Jakčevih razstavi

Kakor prejšnje dni, je tudi danes privabila razstava Božidara Jakca mnogo ljubiteljev umetnosti v Jakčevih paviljon. Ob enaštih je imel na razstavi predvane umetnostni zgodovinar Jože Gregorič. Pred predavanjem je prisotne navoril g. Jakca. Nato je govoril g. Jože Gregorič o pastelu in pastelni tehniki. Med drugim je omenil, da je slikanje s pasteli že stara tehnika. Njeni početki segajo v 14. stoletje. Precej razvita je bila v 17. stoletju. Slikanje s pasteli je bilo posebno priljubljeno v 18. stoletju, v dobi rokokoja. V on ugledni dobi so prišle te slike, polne mehke prelivačih se svetlob in senc, do popolnega izraza. Pastelov so se zelo oprijeli impresionisti. Če bi ne bilo pastelov, bi menda slikar Edgar Degas ne vstvaril svojih znamenitih pesalk. Predavatelj je ugovoril, da se je poleg Božidara Jakca bavilo s pasteli še precej drugih slovenskih slikarjev, med njimi Ivana Kobilca, Richard Jakopčič, Saša in Henrika Šantel.

Razstava, ki obsega motive iz ljubljanske okolice, z Jadrana in iz Madžarske, je tako zanimiva, da resnično vzbuja pozornost občinstva. Posebnega moštva se kaže umetnik v portretih, predvsem pa v risbah iz železarne na Jesenicah. Razstava je podaljšana do vključno srede.

Dajte svoje dokumente, pisma, pošto, slike, zemljevide, načrte itd. na VITO-FLEX-aparatu preslikati. Pomeni je, a so prav taki kakor original.

Drogerija Gregorič, kr. dvorni dobavitelj, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

Položaj honorarno nastavljenih prof. kandidatov

Draginja, ki je v zadnjem času občutno narasla, je med drugimi prizadela tudi honorarno nastavljenec profesorske kandidata, ki so jih prav v zadnjih mesecih v precejšnjem številu nastavlili. Banovinski proračun, iz katerega se namreč plačujejo, je bil sestavljen že pred leti, ko so bile cene življenjskim potrebščinam v primeru z današnjimi še razmeroma zelo nizke. Po tem proračunu prejema profesor — honorarni nastavljenec po 14 din od ure. Predpisanih učnih ur ima 20 tedensko. Toda če znaša mesečni dohodek preko 900 din, se ure ne računajo več po 14 din, marveč komaj po 13,44 din. Če bi ne bilo počitnice in dnevoj, ko iz raznih vzrokov ni pouka, bi honorarni nastavljenec za silo še izhajali. Tako pa n. p. za mesec december v najboljšem primeru prejmejo nekaj preko 800 din — v nekaterih mesecih pa še mnogo manj. Torej niti toliko, kolikor znaša eksistenčni minimum povprečnega ročnega delavca. Da se pri takih dohodkih ne more stanu primerno oblediti, si nabaviti potrebnih študijskih knjig itd., menda ni treba pripomniti. Pri vsem tem pa mora vršiti iste dolžnosti kakor njegovi nastavljeni tovariši. In še drugo — nima ugodnosti polovične voznice, honorarna leta se mu ne štejejo v službena leta, niti nima pravice do profesorskega izpita.

S proračunom, iz katerega se plačujejo honorarni prof. nastavljenec, je banovina

hotela menda rešiti ne le vprašanje učnih moči, marveč tudi pripomoči diplomiranim filozofom do skromne eksistence in letih, ko čakajo na nastavitve. Če je pred leti s tem proračunom še dosegla svoj namen, ga danes gotovo ne. Kajti brezposelnega profesorskega kandidata je s honorarno nastavitvijo upričo današnje dragine postavila z dežja pod kap, ker zaradi prenizko odmerjenega honorarja ni zagotovljen niti njegov eksistenčni minimum. Isto je glede na šolo, kateri se premalo hranjeni ali pa zadolženi honorarni profesorji nastavljenec ne morej posvetiti s tiso silo, s katero bi se radi in bi se morali. S honorarno nastavitvijo so absolutirani filozofi udarjeni celo dvakrat, kajti večina izmed njih je sprejela honorarno službo zato, ker niso imeli toliko denarja na razpolago, da bi si nabavili listine, ki jih mora vsakdo predložiti prošnji za državno službo. S prenizko odmerjenim honorarjem si jih tudi zdaj ne bodo mogli oskrbeti.

Nujno bi bilo, da banovina v najkrajšem času poviša honorar vsem honorarnim nastavljenecem do višine, da bi znašali njihovi mesečni dohodki vsaj toliko, kolikor znašajo dohodki privatnih državnih nameščencev. S tem bi jim delo in življenje olajšala in kulturna ustanova, kakršna je šola, bi s svežimi, zdravimi učnimi močmi samo pridobila!

Nekdo, ki bi tudi rad živel

Ponedeljska križanka

	1	2	3	4	5	6
7				8		9
10			11		12	
13			14		15	16
17		18		19	20	
	21			22	23	
24	25		26		27	
28	29		30	31		32
33		34			35	
36			37		38	
	39					

vec, 23. vrtna gredica (franc.), 24. azijska hrčava, 27. stara mati (primorsko), 29. hiod, 31. osebni zalme, 34. finski mesto, 35. nedelaven, 37. kratica za od danes (lat.), 38. kem. znak za prvino.

TROJE KNJIZNIH NAGRAD
si po naklonjenosti žreba dele Nada Balovina, tovarna Hrovat, Ljubljana-Mole, Albin Šinkovec, brivec, Ljubljana, Dolenska c. 6., in Rozika Krusičeva, Celje, Kralja Petra c. 8.

RESITEV ZADNJE KRIZANKE
Vodoravno: ikra, Italija, imam, srp, ura, ili, li, oša, ara, Ivo, iz, Una, ubija, era, Meta, oda, Avar, all, trs, AA, egida, oltar, ar, krona, Avala, ptica.
Navpično: islam, kri, rp., Ira, ta, Lerida, ji, ami, mi, ali, mizar, USA, ave, ona, Abo, ora, uta, sil, vr, aga, Ida, tia, Sap, ak, ar, en, av, ol, ac, Ra.

BESEDE POMEMNO

Vodoravno: 1. prirodoslovna revija, 7. madžarski konjenik, 8. ime filmskega igralca, 10. pregovor, 12. latinski pozdrav, 13. arabski konj (turško), 4. obžalovanje, 16. kem. znak za prvino, 17. poljski pridelek, 19. predlog, 21. tlišina, 22. del cerkve, 25. oziiralni zalme, 26. luka v Afriki, 28. polotok, 30. bolečina, 32. oblika gl. biti, 33. predplačilo, 35. tekstilna rastlina, 36. mohamedanska svetinja, 38. del noge, 39. doba v slov. literaturi.
Navpično: 1. oblika gl. plesti, 2. huda bolezen, 3. osebni zalme, 4. dva enaka samoglasnika, 5. časomer, 6. nočna ptica, 7. obrtnik, 9. položaj, 11. nkalnica, 14. prebivalec ob Karibskem morju, 15. nacionalna organizacija, 18. vbojčja, 20. igla

KLISTEJE
ENO VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRANASIP 23

CONTINENTAL
na ugodne mesečne obroke
Ivan Legat
Ljubljana, Prešernova ulica 44, Maribor, Vetrinjska 30